

**ՀԱՆԳԻՍՏ ՏԵՐ ՏԻՐԱՅՐ
ԱՐՔ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ
(ՈՌԻՄԱՆԻՈՅ ԵՒ
ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ
ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ)**

Մայիսի 11ին, 80 տարեկան հասակին վախճանեցաւ Ռուսմանիոյ եւ Պուլկարիոյ հայոց թեմի առաջնորդ Գերշ. Տիրայր Արք. Մարտիկեանը:

«Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, Գերագոյն հոգեւոր խորհուրդն ու Հայ Եկեղեցու ողջ հոգեւորականաց դասն աղո-

Շարք էջ 17

ՄԱԿ-Ի ԶԵԿՈՅՑԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՆ ԳԱՂԹՈՂՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ ԿԸ ԿԱԶՄԵ ՄԻՆՉԵՒ 1,3 ՄԻԼԻՈՆ

1991 թուականէն սկսեալ Հայաստանէն արտագաղթած է 700 հազարից մինչեւ 1 միլիոն 300 հազար մարդ, կը յայտնէ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան (ՄԱԿ) զարգացման ծրագրի տարեկան զեկոյցը, որ այս անգամ նուիրուած է գաղթականական հարցերու:

Ըստ ՄԱԿ-ի զեկոյցի, արտագաղթի հետեւանքով Հայաստան ունեցած է յատկապէս որակեալ մարդկային ներուժի արտահոսք՝ գլխաւորաբար քաղաքային բնակավայրերէն, ինչ որ զգալի բացասական ազդեցութիւն ունեցած է Հայաստանի զարգացման, մասնաւորապէս ընկերային եւ մշակութային դրամագլուխի վերարտադրութեան վրայ:

Թէեւ զեկոյցը կ'անդրադառնայ նաեւ դրական ազդեցութեան, որ ունեցած են արտասահմանի մէջ աշխատող հայաստանցիներու ուղարկած դրամական միջոցները Հայաստանի մէջ իրենց ընտանիքներու ընկերային, կրթական եւ առողջապահական կարիքները բաւարարելու գծով, սակայն կու գայ շեշտելու, որ ժողովուրդի գոյրծունեայ տարրի երկրէն հեռանալը նպաստած է արդի քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական համա-

կարգերուն բնորոշ բացասական գիծերու եւ երեւոյթներու ի յայտ գալուն եւ արմատաւորման:

Զեկոյցի հեղինակներէն Վարդան Գէորգեանի տուեաններով 2008 թուականէն ետք արտագաղթ նոր թափ առած է: Վերլուծութիւնները ցոյց տուած են որ, արտագաղթի առումով վիճակը քիչ թէ շատ բարւոք էր միայն 2003-2007 թուականներու ընթացքին:

Արտագաղթի պատճառները, Վարդան Գէորգեանի համաձայն, միայն սոցիալ-տնտեսական չեն, ինչպէս կը ներկայացնեն պետական պաշտօնեաները: Անոնք ունին աւելի խոր պատճառներ եւ մարդիկ ֆիզիքական, իրաւական եւ տնտեսական առումով իրենք իրենց պաշտպանուած չեն զգար Հայաստանի

մէջ:

«Պետական կառավարման համակարգի աշխատողների մեծ մասը հակուած են դրանք բացատրել սոցիալ-տնտեսական պատճառներով, բայց վերջին հաշուով մարդիկ աղքատ են դառնում նաեւ իրաւունքների չպաշտպանուածութեան պատճառով՝ ամենհարուստ մարդը կարող է մեր երկրում մի ամսում դառնալ աղքատ, կապիտալների չերաշխաւորուածութեան պատճառով...», - Մայիս 11-ին լրագրողներուն ներկայացնելով զեկոյցը, ըսաւ Վարդան Գէորգեան:

Վերջին երկու տարիներու քաղաքական միջոցառումի եւ յատկապէս 2008 թուականի Մարտի 1-էն յետոյ ստեղծուած իրավիճակի պատճառաւ արտագաղթողներու թիւի աճի մասին հնչած կարծիքներուն համաձայն չգտնուեցաւ Հայաստանի տարածքային կառավարման նախարար Արմէն Գէորգեան, որ այս կապակցութեամբ ըսաւ. - «Համաձայն չեմ, որովհետեւ մեր փորձագէտները ներկայացրեցին արտագաղթի հիմնական շարժառիթները եւ պատճառները: Ես կարծում եմ, որ դրանք հիմնական

Շարք էջ 2

ՍԴՀԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՔԸ

Տեսարան մը Հնչակեան Կուսակցութեան Արցախի աջակցութեան հաւաքէն

Մայիս 9-ին Հայաստանի եւ Արցախի մէջ նշուեցաւ Համաշխարհային երկրորդ պատերազմի յաղթանակի օրը եւ Շուշիի ազատագրման տօնը:

Մայիս 8-ին, Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան «Սարգիս Տիրունի» ուսանողական-երիտասարդական միութիւնը Շուշիի ազատագրման տօնի առթիւ, Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան Երեւանի ներկայացուցչութեան առջեւ կազմակերպած էր

աջակցութեան բազմամարդ հաւաք: Հաւաքի մասնակիցները Հայաստանի, Արցախի եւ Հնչակեան Կուսակցութեան դրօշներով երթով շարժեցան դէպի Արցախի ներկայացուցչութեան շէնք:

Ելոյթ ունեցան ՍԴՀԿ ատենապետ Գէորգ Պերկուպերկեան, ՍԴՀԿ Հայաստանի վարչութեան անդամ, Ազգային Ժողովի պատգամաւոր Վարդան Խաչատրեան եւ ՍԴՀԿ

Շարք էջ 4

ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԶՕՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏԵՒ ՄԱՅՔ ԿԱԹՈՅԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԵԱՆ

ՍԴՀԿ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը (ՀԱԽ) պաշտօնական հաղորդագրութեամբ մը եկաւ իր գորակցութիւնը յայտնելու Քալիֆորնիոյ Նահանգային Խորհրդարանի 43-րդ ընտրաշրջանի թեկնածու Մայք Կաթթոյին:

«Մեծ ուրախութեամբ կու գանք յայտարարելու մեր գորակցութիւնը Մայք Կաթթոյին, Յունիս 8-ին տեղի ունենալիք Նահանգային Խորհրդարանի ընտրութիւններուն», - այս առթիւ յայտարարեց ՀԱԽ-ի վարչութեան անդամ Ժիրայր Կիրակոսեան:

«Հանրային ծառայութեան մէջ իր ունեցած անցեալը, ինչպէս նաեւ հասարակական կազմակերպութիւններու գծով իր տարած աշխատանքը ու նաեւ ընտրաշրջանին համար իր ունեցած նպատակները կը փաստեն, որ ան ամենէն աւելի պատրաստուած ու արժանի թեկնածուն է: Մենք վստահ ենք որ, ան մօտէն պիտի գործակցի Ամերիկահայութեան հետ եւ մեր ձայնը լսելի պիտի դառնայ՝ մեր համայնքը յուզող բազմաթիւ հարցերու շուրջ», - աւելցցուց ՀԱԽ-ի ներկայացուցիչը:

Այս առթիւ Մայք Կաթթոյ յայտարարեց, - «Ես մեծապէս պատուուած եմ, ունենալով Հայ Ամերիկեան Խորհրդարանի գորակցութիւնը եւ պատրաստ եմ լսելու անոր խորհուրդները, որպէսզի լաւագոյնս ներկայացնեմ ամենէն մեծա-

թիւ Ամերիկահայութիւնը ունեցող ընտրաշրջաններէն մէկը», - ըսաւ Կաթթոյ ու աւելցուց, - «Ես մօտ կապեր հաստատած եմ տեղւոյն հայ համայնքին հետ, որպէս գոնկրէսական Պրէտ Երմընի գրասենեակի տնօրէն: ՀԱԽ-ի նման կազմակերպութեան մը կողմէ գորակցութիւն վայելելը, որ նոյնպէս մտահոգուած է համայնքով, մեծ պատիւ է ինձի համար»:

Մայք Կաթթոյ տարիներով շարունակ ըլլալով հայամէտ գոնկրէսական Պրէտ Երմընի գրասենեակի անձնակազմի անդամ եւ ապա տնօրէն, մօտէն ծանօթ է Հայ համայնքի համար կարեւոր նկատուող հարցերուն:

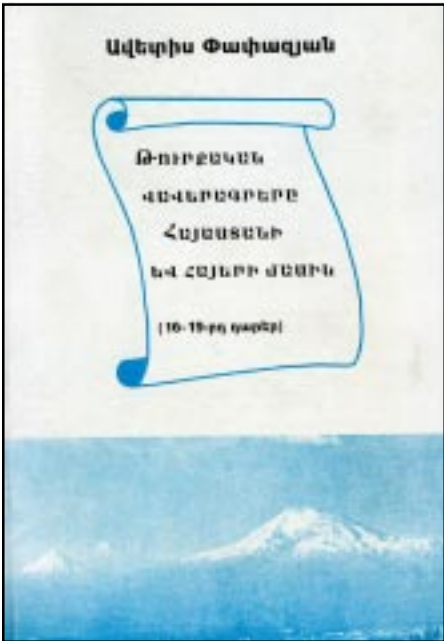
ԹՐՔԱԿԱՆ ՎԱԿԵՐԱԳՐԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ (16-19րդ դարեր)

(Հատորի Հրատարակման 10-ամեակի առիթով)

ԱՒԵՏԻՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

1999 թվականին Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների Ազգային Ակադեմիայի Արեւելագիտության ինստիտուտի Գիտական խորհրդի որոշմամբ լույս տեսաւ «Թրքական վաւերագրերը Հայաստանի եւ հայերի մասին» (16-19րդ դարեր), խորագրով իմ աշխատութիւնը: Այն կազմուած է առաջաբանից, երեք գլուխներից եւ օմանեան վաւերագրական նորայայտ նիւթերի թարգմանութիւնից: Աշխատութիւնն ունի հետազօտական եւ աղբիւրագիտական բնոյթ, առաջաբանում տրւում է թրքական պատմական աղբիւրների եւ վաւերագրական նիւթերի վերլուծութիւնը, իսկ երեք գլուխներում յաջորդաբար լուսաբանուած են այնպիսի ինդիւրներ, ինչպիսիք են հայերի իրավիճակը Օսմանեան կայսրութիւնում, հողային քաղաքականութիւնն ու հարկային կառուցուածքը, պատմական Հայաստանը թուրք աշխարհագիրների երկերում:

Առաջին գլխում միջնադարի հայ պատմիչների եւ ժամանակագիրների, ինչպէս նաեւ թուրք պատմագիր-տարեգիրների տուեալներով ցոյց է տրւում, որ օսմանեան սուլթանների կողմից հայ համայնքին շնորհուած աշխարհիկ եւ հոգեւոր արտօնութիւնները շատ են ուռճացուած արդի թուրք պատմաբանների կողմից: Իրականում Կ'Պոլսի հայ պատրիարքութեանը պարբերաբար տրուած կայսերական բարձր բերաթները (հրովարտակ) շողախուած էին լինում բաւականին ծեփծեփուն խօսքերով եւ փքուն խոստումներով, որոնց մեծ մասը էջը գործադրուած կեանքում: Փաստերը ցոյց են տալիս, որ պետական ծանր հարկերն ու ոչ պաշտօնական կեղեքումները, վատ վարչակարգի հետեւանքով՝ կեանքի եւ ունեցուածքի անապահովութիւնը, կրօնական հալածանքները, եկեղեցիների քանդումը, բռնի կրօնափոխութիւնը, մանկաժողովի միջոցով քրիստոնէայ երեխաներին ենիչերի դարձնելը, կենցաղային անհաւասարութիւնն ու խտրականութիւնը անտանելի էին դարձնում կեանքը սուլթանական իրաւակարգում: Մի խօսքով օսմանեան սուլթանների բռնութիւններն իր բոլոր կողմերով նպաստում էր երկրի հետամնացութեանը եւ արգելակում թրքական լծի տակ հեծող ժողովուրդների, այդ թւում եւ հայերի տնտեսա-

կան, քաղաքական եւ մշակութային կեանքի զարգացումը:

Երկրորդ գլխում մանրամասն խօսուած է Արեւմտեան Հայաստանի բնակչութիւնի պետութեան եւ կառուածատիրոջ օգտին զանազան բազմապիսի ծանր հարկերի մասին: Նշենք, որ ոչ մահմեդական բնակչութիւնից ամենածանր զանազան հարկերից մէկը գլխահարկն է եղել Ջիզիեն:

Օսմանեան կայսրութեան քրիստոնէայ բոլոր հպատակների վրայ խիստ բացասական ազդեցութիւն են ունեցել նաեւ 16-18րդ դարերում թուրքիայի եւ իրանի միջեւ տեղի ունեցած երկարատեւ պատերազմները: Այդ պատերազմների հետեւանքով ոչ մահմեդական ժողովուրդները սկսեցին ենթարկուել տնտեսական եւ քաղաքական կրկնակի եւ դաժան շահագործման: Բնակչութեան վիճակը զանազան բազմաթիւ հարկերից այնքան էր ծանրացել, որ հիւղերից ցիր ու ցան լինելով, սկսել էին փախչել այս ու այն կողմ: Ահա թէ ինչ է ասուած 17րդ դարում սուլթան Մուսթաֆա Բ-ին ուղղուած անանուն մի ուղերձում. «Իմ տիրակալ, ձեզ համար շատ կարեւորութիւն ունեցող ուսուցիչ վրայից անհրաժեշտ է վերացնել անտեղի հաւաքուող հարկերը: Միեւնոյն ժամանակ բարձր հրաման արձակէք Օսմանեան կայսրութիւնում հաշուառում անցկացնելու համար: Պէլլերպեյիներին կայսերական ջանադարական տուէք, որպէսզի այսուհետեւ ուսուցիչ չզանաչուեն կաֆիթան բահայի, Սելամիյեյի եւ Նալ Բահայի հարկերը, քանի որ ուսուցիչ վիճակը առանց այն էլ շատ ծանր է»:

Գրքում բերուած այս եւ այլ փաստերը լիովին բացայայտում են օսմանեան պետութեան կողմից նուաճուած վաւերագրում, յատկապէս Պատմական Հայաստանի տարածքում բնակչութեան նկատմամբ կիրառուող խտրականութեան, ծանր հարկապահանջութեան եւ զանազան շարաշահումների եւ կողոպուտի հետեւողական քաղաքականութիւնը:

Պատմական Հայաստանը թուրք աշխարհագիրների երկերում խորագիրը կրող 3րդ գլխում խօսուած է 17րդ դարի թրքական պատմագրութեան եւ աշխարհագրութեան ականաւոր 3 ներկայացուցիչների՝ Քեաթիբ Չելեբիի, Էվլիա Չելեբիի եւ Միւնեջլիմ Պաշիի մասին, որոնք իրենց երկերում չափազանց հարուստ եւ ճշմարտացի տեղեկութիւններ են տալիս Հայաստանի մասին: Յատկապէս համաշխարհային հուշարձաններից Քեաթիբ Չելեբիի Պատմա-աշխարհագրական ձիհան-Նիւմա Աշխարհի Հայելի խորագիրը կրող երկում 41րդ գլուխը նուիրել է Հայաստանի նկարագրութեանը եւ տուել իր անձնական եզրակացութիւնը Հայաստանի սահմանների եւ 17րդ դարի Օսմանեան կայսրութեան մէջ մտնող նրա հողերի վարչական բաժանման մասին:

Հակառակ այս բոլորին, այսօրուայ թուրք պատմաբանները քաղաքական նենգ նկատառումներով ձգտում են շրջանցել անցեալի որոշ առումով իրական տուեալները: Բնականաբար, ժամանակակից թուրք պատմաբանները իրենց աշխատութիւններում հետապնդում են ազգայնամոլական նպատակներ, փորձելով նենգափոխել եւ խեղաթիւրել համաշխարհային ճանաչում ստացած պատմական դէպքերը: Նրանք յատկապէս ճգնում են ժխտել հայ ժողովրդի պատմական անցեալի, Արեւմտեան Հայաստանի գոյութիւնը: Ծիհան Նիւմայում շատ պարզ գրուած Արմենիա երկրի մասին վերնագիրը դարձնում են Արեւելեան Անաթոլիա:

Այս 3 գլուխներից յետոյ գալիս է վաւերագրական նիւթերի թարգմանութիւնները, որոնք քաղուած են վերջին տարիներին թուրքիայում հրատարակուած, միջնադարին վերաբերող արխիւային նիւթերից: Բերուած վաւերագրերը առնչուած են Կ. Պոլսի հայկական եկեղեցիների եւ ուխտատեղիների քանդմանը, կրօնական եւ կենցաղային ծիսակատարութիւնների սահ-

մանափակումներին, ինչպէս նաեւ հողային յարաբերութիւններին ու հարկապահանջութեանը: Տրուած են նաեւ մանկաժողովի, հայ պատրիարքների ուղղուած մի շարք բերաթների, ինչպէս նաեւ զանազան բնոյթի վաւերագրերի թարգմանութիւններ:

Նշենք նաեւ, որ իւրաքանչիւր նիւթ համալրուած է ծանօթագրութիւններով, իսկ վերջում տրւում է տեղեկանքի բառարան:

Հայ ժողովրդի համար պատմաքաղաքական խիստ կարեւոր նշանակութիւն ունեցող այս գրքի սկզբում ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔՈՎ իր անաչառ կարծիքն ու գնահատականն է տուել գրող, մշակոյթի վաստակաւոր գործիչ Ստեփան Ալաճաճեանը: Ըստ պատշաճի արժէքաւորելով հատորը, նա գրել է. «Սա այն ազնիւ քայլերից մէկն է, որ արեւելագէտները եւ փրոֆ. Աւետիս Փափազեանը կատարում են, իմանալու, թէ ինչպիսի տեղ ենք մենք գրաւում թրքական վաւերագրութեան մէջ, նրանց պատմական թղթերում, ինչպէս են մեկնաբանում իրենց վաւերագրութիւնները եւ մեր ժողովրդի կրած տառապանքները»:

Այն նշենք, որ իր ժամանակին այս հատորի մասին բազմաթիւ գնահատանքի նամակներ, ուղերձներ եւ գրախօսութիւններ են հրատարակուել Հայաստանի եւ Լոս Անճելէսի հայ մամուլում: Ուստի մեր այս գրութիւնը ուզում ենք եզրափակել Պատմ. Գիտութիւնների դոկտ. փրոֆ. Ալբերտ Խառատեանի ստորեւ բերուած գնահատանքի խօսքով:

Նշենք որ 2007 թ. Երեւանի համալսարանի հրատարակչութեան նախաձեռնութեամբ լույս տեսաւ Ալբերտ Խառատեանի «Կոստանդնուպոլսի հայ գաղթօճախը (ԺԵ.ԺԵ. դարեր) խորագրով խիստ բովանդակալից եւ բարձրաժէջ աշխատութիւնը (471 էջ) ծաւալով: Այս աշխատութեան մէջ լուսաբանուած են Կ' Պոլսի գաղթօճախի պատմութեան մի շարք հանգուցային հարցեր, ինչպիսիք են գաղթօճախի կազմաւորումն օսմանեան մայրաքաղաքում, Կ. Պոլսի հայ պատրիարքութեան հոգեւոր-վարչական նկարագիրը, հայ համայնքի տեղը օսմանեան աւանդական հասարակութեան մէջ եւ այլ կարեւոր հարցեր:

Այս գրքի առաջաբանում դոկտ. Ալբերտ Խառատեանը անդրադառ-

Շարք էջ 16

Blue Cross of California
Authorized Agent

Blue Shield of California
Authorized Agent

SERVING SINCE 1975

BEDROS S. MARONIAN

(818) 500-9585
BMaronian@AOL.com

FAX 500-9308 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205

ԵՐԵՐ ՈՒՇ ԶԵ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ՁԵՐ ԱՊԱԹՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

A.B.A. INSURANCE SERVICES

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

JEWISH WORLD WATCH-Ը ՊԱՏՈՒԻ Կ'ԱՐԺԱՆԱՑՆԵ ԴՈԿՏ. ԹԱՆԵՐ ԱՔՉԱՍԸ ԵՒ ԴՈԿՏ. Գ. ՄԱՅՔԸԼ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆԸ

Rabbis Harold M. Schulweis-ի, Edward M. Feinstein-ի եւ Jewish World Watch-ի հրաւերով, Արեւմտեան թեմի Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Հինգշաբթի, Մայիս 6-ի երեկոյեան ժամը 7:00ին Էնսինոյի մէջ գտնուող Valley Beth Shalom Սինակոգին մէջ ներկայ գտնուեցաւ տեղի ունեցող "Courage, Conscience and Compassion" ձեռնարկին, որ նուիրուած էր Յեղասպանութեան երկու պատմաբան մասնագէտներու՝ Դոկտ. Թանէր Աքչամի, նախկին քաղաքական բանտարկեալի իր իսկ ծննդավայր թուրքիոյ մէջ, որ հեղինակն է A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility եւ Դոկտ. Գ. Մայքըլ Յակոբեանի, որ որպէս շարժապատկեր պատրաստող մրցանակ շահած է: Իր պատրաստած "The River Ran Red" շարժապատկերը ցուցադրուեցաւ ներկաներուն:

Գործադրուեցաւ վայելուչ յայտագիր մը: Rabbis Edward M. Feinstein and Harold M. Schulweis բարի գալուստ մաղթեցին հանդիսականներուն եւ յատկապէս մեծ յարգանքով՝ Ներկայացուցի Արեւմտեան թեմի Առաջնորդ Սրբազան Հայրը եւ հրաւիրեցին, որ իր պատգամը ուղղէր: Սրբազան Հայրը իր խօսքին մէջ ըսաւ.-

«Այս գիշեր կը պատուենք Հայոց Յեղասպանութենէն վերապրած շատ քիչերէն մէկուն՝ Դոկտ. Գ. Մայքըլ Յակոբեանին ժառանգութիւնը: Այս բացառիկ անհատը իր անզուգական վաւերագրական շարժապատկերներով դաստիարակած է սերունդներ՝ Հայոց Յեղասպանութեան վայրագութիւններու մասին: Դոկտ. Յակոբեան խոր փափաքը ունի աշխարհը դաստիարակելու

20րդ դարուն առաջին Յեղասպանութեան մասին: Ան յոյս ունի ականատես ըլլալ այն օրուան, երբ կանխամտածուած Յեղասպանութեան պատասխանատուները ընդունին անուրանալի ճշմարտութիւնները եւ զայն ճանչնան իր իսկական անունով՝ Յեղասպանութիւն:

Դոկտ. Թանէր Աքչամին գիրքը՝ խորագրուած A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility-ի շնորհիւ մեծ ճանաչում գտած է ցեղասպանութեան ուսումնասիրութեան եւ ճանաչման մէջ: Սակայն ան նոյնպէս մեծ քննադատութիւններու ենթարկուած է, այն աստիճան, որ որպէս քաղաքական բանտարկեալ դարձած է իր իսկ ծննդավայր թուրքիոյ մէջ: Դոկտ. Աքչամին զօրակցութիւնը արդարութիւնը հետապնդելու գործին մէջ անզուգական է»:

Heros from the Other Side (Հերոսներ Միւս Կողմէն) նիւթին շուրջ խօսեցաւ Ռաբբի Հերըլտ Մ. Շուլուայզ:

Turkey and the Armenian Genocide (Թուրքիա եւ Հայոց Յեղասպանութիւնը) նիւթին մասին խօսեցաւ Դոկտ. Թանէր Աքչամ:

Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ ձընիս Գամէնիր-Ռէզնիք՝ Համասիմնադիրը եւ Նախագահը Jewish World Watch-ի:

"The River Ran Red" վաւերագրական ժապաւէնը ներկայացուցող Դոկտ. Գ. Մայքըլ Յակոբեան, ապա ցուցադրուեցաւ յիշեալ շարժապատկերը, որուն մասին նկարագրականներ կատարեցին Դոկտ. Յակոբեան, Դոկտ. Աքչամ, Ռաբբի Շուլուայզ եւ Ռաբբի Ֆինչթայն: Յայտագրի աւարտին տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

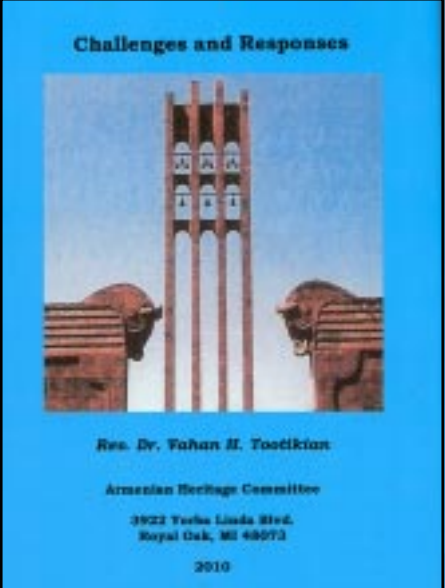
ՄԱՅՈՒԱԾ ԳՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԵՐ. ԴՈԿՏ. ՎԱՅԱՆ Յ. ԹՈՒԹԻԿԵԱՆ CHALLENGES AND RESPONSES

2009-ին իր լոյս ընծայած ԿէՍ ԴԱՐ ՏԻՐՈՋ ԱՅԳԻԻՆ Մէջ գրքին յաջորդող, Challenges and Responses-ը (Մարտահրաւէրներ եւ Պատասխաններ), կը կազմէ՝ Վեր. Վահան Թուրթիկեանի 32րդ հրատարակութիւնը, ամբողջապէս անգլերէն լեզուով:

157 էջերէ բաղկացող ներկայ շնորհալի գիրքը՝ Պատ. Թուրթիկեան ձեռնած է իր փոքրագոյն թուրքիներուն, ժաբլին եւ Իվան Ռսկեաններուն:

Challenges and Responses նոր գործը, որ լոյս ընծայուած Հայ Ժառանգութիւն Վարչութեան կողմէ, կը բաղկանայ գլխաւորապէս երեք գլուխներէ. 1. Observances and Observations (Կրօնական Գիտելիքներ եւ Խորհրդածութիւններ), 2. Views on Issues (Հարցերու Մօտեցում), 3. As I see It (Ինչպէս որ կը տեսնեմ):

Առաջին գլուխի մէջ տեղ գրաւած են 11, երկրորդին՝ 15, եւ երրորդին մէջ 12 քննարկումներ, որոնց կը յաջորդեն հոգեւոր պատգամներ, որոնք առիթ կ'ընծայեն ընթերցողին, լրջօրէն խորհրդածելու իր իսկ ծնունդով իրեն սահմանուած կեանքի դժուարին մարտահրաւէներուն մասին ինչպէս՝ կորստաբեր փորձութիւններու դիմագրաւումը, ընտանեկան առողջ մթնոլորտի ստեղծումը, արդիւնաշատ

աշխատանքի կարեւորութիւնը, ազգային մշակոյթի պահպանման եւ հայ լեզուի զօրացման հրամայականը, ազգային օրինակելի առաջնորդներ ունենալու անհրաժեշտութիւնը, մեր ազգային Դատի առողջ հետապնդման ճամբուն՝ Սփիւռքի կազմակերպումը, եւ այլ ընդհանրական բնոյթի հարցեր:

Վեր. Թուրթիկեան ունի պարզ, անմիջական եւ կեանքէն վերցուած հաղորդական օրինակներով՝ իր ընթերցողին մօտենալու ոճային գրաւիչ յատկութիւն, որ ընթերցողը կը կապէ գրքին:

ԴԱՆԻԷԼ ԹԻԲԵՆՔԵԱՆ «ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ»

«Մասիս»ի խմբագրութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Դանիէլ Թիւֆէնքեանի հեղինակած գրքոյկը, «Ապրիլեան Զանգակատուն» անուամբ, 53 էջերէ բաղկացած: Գիրքին հեղինակը զայն ձեռնած է Մեծ Եղեռնի բիւրաւոր զոհերու անմոռաց յիշատակին: Ամփոփուած եօթը պատմուածքներ մասամբ կապուած են հայոց աստուածային պատմութեան, որոնք իւրաքանչիւր տողին մէջ կը զգացուի հեղինակին սիրտի զեղումները, յոյզերը, որոնցմէ անկեղծութիւն կը բուրէ եւ արդարութիւն կը պաշտպանեն:

Գիրքի վերջին էջին վրայ տպագրուած է հեղինակ Դանիէլ Թիւֆէնքեանի պատկերը եւ համառօտ կենսագրականը, գունաւոր եւ ճաշակաւոր դասաւորումով: «Ապրիլեան Զանգակատուն» հատորիկը ունենալու համար կրնաք դիմել Ապրիլ, Պերճ եւ Սարգարապատ գրատունները, կամ դիմել ուղղակի հեղինակին, որուն հասցէն է.

Taniel Tufenkian 2422 Pocatello Ct. Simi Valley, CAS 93065

Ս.Գ.Հ.Կ. ԱՐՍԷՆ ԿԻՏՈՒՐ ՄԱՍՆԱԾԻՒՂ ԿԼԵՆՏԷՅԻ, ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱ կը Գերկայացնէ՝ Հմայրապետ համալսարան Ծարաթ, 29 Մայիս 2010 Երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ 1060 North Allen Avenue Pasadena, CA 91104 Տոմսերու քանակը դիմել՝ ՎԱՀԷ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ (626) 354-5924

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՀ ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ) ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA ՀԵՌԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՊԱՐԺԱՐԱՆ

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԸՍԻ ՀԱՅ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ՏԱՆ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՅԹ

ԼԻՆՏԱ ԳԱՆՏԻԼԵԱՆ

Հայ ուսուցիչին առաքելութիւնը միայն հայերէն տառերը ճանչցնել եւ գիր ու գրականութիւն սորվեցնել չէ, ինչպէս բոլորս գիտենք, հայ պատանին հայկեան վարժարան գալով սոսկ «դպրոց» չէ որ կը յաճախէ՝ այլ հայկական հնոցի մէջ կը դարձնուի որպէս հայ մարդ, կ'անցնի ազգային բովէն եւ որպէս ազգային գիտակցութեան տէր պատանի կամ երիտասարդ կ'աւարտէ ուսումնական շրջանը:

Դարբինը՝ հայ ուսուցիչը, գիտակից իր կոչումին, ամէն ճիգ ի գործ կը դնէ անտեսելով ամէն

ջին հանդիսացող Յովսէփեան վարժարանը մեծ նուաճումով հանդիսացաւ առաջին կարգ՝ հաւաքելով 98 նիշ, միայն մէկ կէտի տարբերութեամբ երրորդ հանդիսացաւ Հայ Քոյրերու վարժարանը հաւաքելով 82 նիշ, մինչ Մարի Մանուկեան կը հանդիսանար երկրորդ 83 գնահատականով:

Յիշենք որ Հայ Քոյրերու վարժարանը սոյն մրցոյթի կազմակերպուած առաջին տարին գրաւած է առաջին տեղը, իսկ վերջին վեց տարիներու ընթացքին ապահոված է 3 անգամ երկրորդութիւն եւ մէկ երրորդութիւն:

Շնորհաւորելի է Արարատ Տան

տեսակի խոչընդոտ հասնելու իր նպատակին, օգտագործելով ամէն միջոց:

Արարատ տան կազմակերպած Հայոց Պատմութեան մրցոյթը առիթներէն մէկն է, ձեռով մը աշակերտները մխրճելու հայ ժողովուրդի կեանքի գանազան փուլերուն մէջ, նաւարկելու այլազան ժամանակաշրջաններ եւ ծանօթանալու հայ ժողովուրդի հազարաւոր տարուան կեանքին:

Այս տարի եւս, 11րդ տարին ըլլալով, Արարատ Տան վարչութիւնը կազմակերպած էր միջդպրոցական Հայոց Պատմութեան հարց պատասխանի մրցումը, որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 4, 2010, Կիրակի լետմիջօրէի ժամը մէկին, Արարատ Տան մէջ: Գալիֆորնիոյ հայկական վարժարաններէն 6 վարժարաններ կը մասնակցէին սոյն մրցումին:

Հայ Քոյրերու վարժարանը, այս տարի եւս մասնակցեցաւ այս միջդպրոցական մրցումին, 11րդ անգամ ըլլալով: Տղա դասարանէն բաւական թիւով աշակերտներ, անասալով այս մարտահաւերին, սկսան պատրաստութեան, որոնցմէ սկսան չորս աշակերտներ Ալէք Քիւրքճեան, Իշխան Ամիրխանեան, Նարեկ Խոտանեան եւ Ռիթա Ղուկասեան մասնակցութիւն բերին՝ յանձն առնելով գոհել իրենց ազատ ժամերը, պատրաստուելու եւ պատշաճ ձեւով ներկայանալու մրցումին: Ապրիլ 4ին, 32 Տղա դասարանի յանդուգն աշակերտներ կազմ ու պատրաստ կը սպասէին իրենց աշխատանքի արդիւնքին: Երկու ժամ տեւողութիւն ունեցող այս ծրագիրը նիւթին յարմար ծանրութեամբ եւ լրջութեամբ շարունակուեցաւ հարցնելով 70 հարցումներ, առա-

վարչութեան քաջութիւնը, նկատի առած աշակերտներու խճողուած դպրոցական եւ արտադպրոցական ծրագիրները, առաջարկելու Գալիֆորնիոյ բոլոր հայկական վարժարաններու Տղա դասարանի աշակերտներուն ի մի գալ եւ միասնաբար փորձել վերակենդանացնել քանի մը հազար տարուան ընթացքին հայ ժողովուրդի ունեցած պատմական բոլոր փորձառութիւնները:

Վարձքը կատար բոլոր հայրենաւանդ ուսուցիչներուն որոնք յանձն առին այս տարի եւս սորվեցնելու աշակերտներուն, իրենց սահմանափակ ժամանակէն դուրս ժամանակ տրամադրելով, գանոնք միջոցառումի մէջ դնելով, վերապրեցնելու մեր նախնիներու պատմութիւնը:

Նաեւ շնորհաւորելի են բոլոր այն ծնողները, որոնք քաջալերեցին իրենց զաւակները պատրաստուելու եւ մասնակցելու այս մրցումին, արժեւորելով ծրագրի կարեւորութիւնը:

Սակայն շնորհակալութեան ամենամեծ բաժինը կ'երթայ բոլոր այն աշակերտներուն եւ ի մասնաւորի իմ աշակերտներուս Ալէք Քիւրքճեան, Իշխան Ամիրխանեան, Նարեկ Խոտանեան եւ Ռիթա Ղուկասեան, որոնք առանց ձանձրանալու հաճոյքով եւ մեծ համբերութեամբ պատրաստեցին, քաջաբար ներկայացան մրցումին եւ շահեցան նոր փորձառութիւն մը, որ իրենց կանքի գանձանակը պիտի հարստացնէ եւ պիտի ամրապնդէ անոնց ազգային գիտակցութիւնը:

Վարձքը կատար բոլորին, ի տեսութիւն յաջորդ տարի...

Ա. ԵՒ Մ. ՅՈՎՍԵՓԵԱՆ ՎԱՐժԱՐԱՆԻ ԱՇԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԱԾ ՆՈՐԱՆՈՐ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ապրիլ ամիսը սուգի ամիս ըլլալու կողքին ինչպէս բոլորս կ'ընդունինք նաեւ վերածնունդի ու յառաջդիմելու ամիս մըն է: Մեր վարժարանի աշակերտներուն

աշակերտներէն երկուքը արժանացան առաջին մրցանքին: Մեր Զ. կարգի աշակերտներէն ձորճ Խապազը ստացաւ երկու մրցանակ՝ հանդիսացաւ առաջինը Գալի-

արձանագրած նորանոր նուաճումները շօշափելի փաստն է այն իրողութեան, որ մեր յաջորդ սերունդը պատրաստ է տէր կանգնելու իրեն փոխանցուած աւանդին, ապահովելով հայապահպանումը: Ապրիլ 11ին տեղի ունեցաւ Հայոց Պատմութեան Զարգացման տարե-

ֆորնիոյ Արհեստավար ձարտապետներու կազմակերպութեան ստանալով 500 տոլար գումար մը եւ Պատուոյ յիշատակութեան արժանացաւ ձարտարապետական Ներառման բաժանմունքին մէջ: Լ. կարգի աշակերտուհիներէն Խանլեան Կրէյսը հանդիսացաւ առա-

կան մրցումին՝ որ բոլոր հայկական վարժարաններու Լ. կարգը ներկայացնող աշակերտներուն միջեւ տեղի կ'ունենայ, կազմակերպութեամբ Արարատ Տան, մեր դպրոցի աշակերտները հանդիսացան առաջինը: Մրցումին մասնակցեցան հետեւեալ աշակերտ-աշակերտուհիները՝ Խանլեան Կրէյս, Կիւմիւշեան Գալիֆորնա, Ճիլիէրեան Լոուի, Ռեզեան Սեւակ: Մրցանքին աւարտին, Պարոն Յակոբ Արշակունի իօսք առնելով նշեց թէ թէպէտեւ այս տարուան մրցանքին միայն վեց դպրոցներ մասնակցած էին, բայց եւ այնպէս 11 տարիներու ընթացքին մրցանքին, որեւէ մէկ դպրոց չէր կրցած ապահովել մեր աշակերտներուն ձեռք բերած արդիւնքը: Հոս տեղին է նշել, որ մեր աշակերտները կրցան հարիւրի վրայ 98 կէտով մրցանիշ մը ապահովել:

Չին Անասուններու բանագիտութեան մարզին մէջ, ստանալով ոսկեայ մետալը: Ուրախութեամբ կը յայտարարենք, որ Խանլեան Կրէյսը պիտի մասնակցի Գալիֆորնիոյ Նահանգային Գիտութեան Մրցանքին, որ տեղի պիտի ունենայ Մայիս 17-18ին:

Նաեւ կ'ուզենք նշել, որ Լ. կարգի աշակերտուհիներէն Ճիլիէրեան Լոուին եւ Սարգիսեան Լենան հանդիսացած են չորրորդ եւ ստացած են Պատուոյ Յիշատակութեան, յաջորդաբար հետեւեալ մարզերու մէջ՝ Նիւթերու Գիտութեան եւ Ընդհանուր ձարտարապետութեան:

Մեր աշակերտներուն կը մաղթենք նորանոր յաջողութիւններ: Վարձքը կատար մեր աշակերտներուն, իրենց ծնողներուն եւ անուշտ գիրենք մարզող ուսուցիչներուն՝ հայերէն լեզուի դասատուին՝ տիկ. Լիզա Մանոյեանին եւ գիտութեան դասատուին պրն. Արթին Պէչինին: Թղթակցութիւնը վարժարանէն

Massis Weekly

Volume 30, No. 17

Saturday, May 15, 2010

UN Report Warns Of 'New Wave' Of Emigration From Armenia

One-Quarter of the Population Have Left the Country

YEREVAN -- Armenia will face "a new wave of emigration" unless its government does more to improve the socioeconomic situation and boost the rule of law in the country, the United Nations Development Program (UNDP) warned on Tuesday.

In an annual report, the UNDP called for wide-ranging government measures, including democratic reform, that would "considerably reduce the motivation of Armenia's population to leave the country."

At least 700,000 Armenians, or about one-quarter of the country's population, are believed to have emigrated to Russia and other countries since the break-up of the Soviet Union and the resulting turmoil in the region. The economically driven migration slowed significantly in the 1990s as the Armenian economy began recovering from its post-Soviet slump.

The problem is the main focus of the UNDP's latest "human development report" on Armenia drawn up by local migration experts. They listed and analyzed its "significant negative

effects on Armenia's development processes."

Those include decreased birth and marriage rates, a brain drain and other, "moral-psychological" consequences. People thinking about finding employment abroad are "less likely to struggle for the country's development or against injustice and violations of law" and "more tolerant of negative phenomena, passive and too focused on just consumption," says the 170-page report.

The report at the same time acknowledges economic benefits of the phenomenon, pointing to multimillion-dollar cash remittances sent home by hundreds of thousands of Armenian migrant workers mainly based in Russia, Europe and the United States. According to the Armenian Central Bank, their non-commercial cash transfers totaled \$1.12 billion last year. The sum was equivalent to almost 13 percent of the country's Gross Domestic Product.

Continued on page 4

ACA-PAC Endorses California State Assembly Candidate Mike Gatto

GLENDALE, CA-- The Armenian Council of America PAC has announced its official endorsement of the 43rd Assembly District candidate Mike Gatto.

"It is with great pleasure that we are announcing our support for Mike Gatto for the June 8 State Assembly race," said Jirair Guiragossian, Board Member of the Armenian Council of America Political Action Committee. "His background in public service, involvement with civic organizations and objectives for the district prove that is the most qualifying candidate for this seat and we are confident that through his policies, ideals and work ethic he will work closely with the Armenian American community ensuring that our voices will be heard on various issues

of concern to our community."

A native of the 43rd Assembly District, Mike Gatto earned a Juris Doctorate while attending Loyola Law school in the evenings and joined Los Angeles' oldest law firm upon graduation. Since then, he has volunteered his time and legal services to low income families, seniors, defrauded consumers and at risk youth. As an advocate for public safety, he has represented a number of organizations and schools and has been an active member in non-profit organizations aimed at beautifying the community.

"I am honored to have the support of the ACA, and I will look to them for advice on how to represent one of

Continued on page 4

Solidarity Rally in Front of NKR Representation in Yerevan

YEREVAN -- On May 8, representatives of the Social-Democratic Party Hunchakian Party held a solidarity rally in front of the Representation of the Nagorno-Karabakh Republic (NKR) in Yerevan.

The SDHP members handed a congratulatory message to NKR Representative Karlen Avetisyan on occasion of the 18th anniversary of liberation of Shushi.

Press Secretary of the party Narek Galstyan, party member in RA parliament Vardan Khachatryan and Chairman Gevorg Perkuperkyan delivered speeches.

Talking to the participants in the action, Karlen Avetisyan pointed out

that Nagorno-Karabakh cannot ever be part of Azerbaijan.

"Azerbaijan cannot capture Nagorno-Karabakh by force either, no matter how much they speak about it. If Azerbaijan were ready, they would not hesitate a moment," he said.

According to him, the Nagorno-Karabakh conflict will not be resolved until Azerbaijan give up its aggressive policy. "For long-lasting peace we can and must agree to compromise. But it must be a worthy compromise, not 'everything to Azerbaijan.' We too have problems, refugees and occupied territories. They are problems to be resolved by means of compromise," the NKR Representative said.

Armenia Marks Soviet Victory In WW2

YEREVAN/MOSCOW -- Tens of thousands of people walked to a World War Two memorial in Yerevan on Sunday as Armenia marked the 65th anniversary of Soviet victory over Nazi Germany which had taken a heavy toll on its population.

More than a hundred Armenian soldiers, meanwhile, marched through Moscow's Red Square with troops from Russia, other ex-Soviet republics

and key NATO states, including United States, Great Britain and France.

At least 320,000 residents of Armenia, then a republic of less than 1 million people, were drafted to the Soviet army during the bloodiest war in the history of humankind. The total number of its Soviet Armenian participants is estimated at more than 500,000.

Continued on page 2

Rep. Schiff Launches the Armenian Genocide Congressional Record Campaign

WASHINGTON, DC -- Rep. Adam Schiff (D-CA) has launched an effort to parallel H. Res. 252, the Congressional resolution he introduced to recognize and commemorate the Armenian Genocide, by calling on survivors of the genocide carried out by the Ottoman Empire from 1915 to 1923, as well as their family members and descendants, to submit their stories and memories for inclusion into the Congressional Record.

Survivors of the genocide and their families from throughout the country are encouraged to send Congressman Schiff the story of what happened to their family during the

genocide. The Congressman will then make these accounts a part of the Congressional Record -- the nation's enduring record of proceedings before Congress.

"Let us fill the Congressional Record with the personal histories of those who survived the genocide and their families," Rep. Schiff said. "While there are still some survivors left, we can use the official record of the Congress to document the first genocide of the last century. This can become an important resource for historians, a vital part of our nation's archives, and

Continued on page 2

Vahan Shirkhanyan: We would not have Artsakh if not the liberation of Shoushi

YEREVAN -- Member of the Central Board of the Social Democratic Hunchakian Party and former RA Deputy Defense Minister Vahan Shirkhanyan assured "A1+" that the situation in 1992 was such that first RA President Levon Ter-Petrosian simply had to be aware of any military operation.

He first referred to the liberation of Shushi. Every year, news spreads that the first RA President was not in Armenia on the day of Shushi's liberation and Shushi's liberation came as a surprise to him.

On May 8, 1992, Levon Ter-Petrosian was on an official visit to Iran and, according to Shirkhanyan, Ter-Petrosian took a diplomatic and rational step. Shirkhanyan refused to speak in more detail, mentioning that it would be better if Ter-Petrosian talked about that himself.

"We would not have Artsakh if Shoushi was not liberated," ex-Defense Minister of Armenia, member of the Central Board of the Social Democratic Hunchakian Party Vahan Shirkhanyan told a press conference today.

"There is no other city in Eastern Armenia that would be more Armenian than Shoushi. It's a unique museum, where every stone, every house and every street is enveloped with the spirit of Armenian history," he said.

"This city should never again belong to Turks or Azeris. It's a symbol of Armenians on the territory of Eastern Armenia," Vahan Shirkhanyan added.

Shirkhanyan touched upon a statement made by one of the members of the ARF who had said, "If Levon was smart, he would seize Nakhichevan."

According to Shirkhanyan, a person with brains would understand that Armenia entering Nakhichevan and an ungovernable detachment entering the territory are totally different. "If the government did that, Armenia could not take that."

Instead, Shirkhanyan suggests

taking Robert Kocharyan's name out of the list of RA Presidents as Kyrgyzstan did.

"Robert Kocharyan is the one who cause irreversible damage to this country. We must erase Robert Kocharyan's name," Mr. Shirkhanyan told "A1+".

As far as Turkish-Armenian relations are concerned, Shirkhanyan is pleased to see that at least the ratification of Protocols was suspended. He finds that Armenia must discuss the issue of conflict with Turkey and not relations. According to him, Armenia is in a conflict with Turkey. The conflict began during the years of the Ottoman Empire and in 1988, Turkey overtly participated in the Armenian-Azeri conflict with funding, generals, arms and blockaded Armenia.

The former deputy minister believes that the international community must recognize Turkey as a side in the Nagorno-Karabakh conflict.

"If we are placing the issue of normalizing relations with Turkey, we must tell Turkey to dislocate forces from Nakhichevan, recognize the Armenian Genocide, accept the fact that it deprived Armenians of their homeland, dislocate forces from Cyprus and normalize relations with Kurds in Iraq. Only after that may we believe in the Turks. They say one thing and do something else," said Vahan Shirkhanyan.

Armenia Marks Soviet Victory In WW2

Continued from page 1

Only just over half of them returned home alive.

The overall number of Soviet citizens killed in the war totaled a staggering 26 million. More than 8.5 million of them were soldiers. The number of surviving war veterans has shrunk rapidly in the past few decades.

Only about 3,700 veterans remain alive in Armenia at the moment. Hundreds of them were at the center of rare public attention on Sunday in Yerevan's Victory Park, the main venue of V-Day celebrations in the country. With wartime medals

decorating their chests, the silently filed past the eternal fire of the war memorial to pay their respects to their fallen comrades.

Government officials as well as representatives of foreign diplomatic

Greg Krikorian Elected As President of the Glendale Board of Education

GLENDALE -- On April 20th Greg Krikorian was elected to serve as president of the Glendale Board of Education for the 2010-2011 year. This is Krikorian's third term as President of the School Board. Krikorian rotates into the President position at a time when he and his colleagues face one of the most difficult budget crises in decades for the state of California. "I'm honored to be part of a strong team to address the needs of our students and staff. We have look for every opportunity to save jobs and protect programs for our students," Krikorian stated.

The Glendale Unified School District, set in the foothills of La Crescenta, Montrose and the city of Glendale, is one of the largest school districts in Los Angeles County. More specifically, the district is comprised of 31 schools and over 2,620 employees, serving 27,000 students in grades kindergarten through 12th grade.

"We have all of our confidence in Mr. Krikorian's leadership and his ability to think out of the box for our district!" stated Mrs. Mary Boger, immediate past president of the Board of Education. "Greg has the experience and the knowledge of the inner workings of State's public education system and most importantly he will be a true advocate for our students, families and staff," added Mrs. Boger.

The Glendale Unified School District's student population includes 10,000 students who are of Armenian decent, the largest enrollment of American-Armenian students outside of Armenia. "I am so proud of Mr. Krikorian and he is true mentor to not only the Armenian youth but the entire student population in our district" states Atina Manvelian, student board member.

The Glendale unified school dis-

trict has numerous programs and services that support the history and language for the Armenian American community. Such as Armenian Language electives offered at their high schools, Armenian Genocide workshop training for their teachers, text book adoption that incorporates the Armenian Genocide. The district also launched the first Armenian Language Heritage program geared to elementary students with a dual language program at Jefferson Elementary school. Also, the district is closed on January 6th Armenian Christmas. These are just a few of the measures instilled by the School District to acknowledge the Armenian community.

"Our state and nation are faced with one of the worst economic crisis in decades and the lack of adequate funding for public education is a disservice to our students and teachers. I look forward to the challenges ahead of us and I'm committed to address and look for new revenue for our schools," Stated Krikorian "I am humbled by the confidence in my colleagues to serve as president of the 3rd largest district in Los Angeles County."

Rep. Schiff Launches the Armenian Genocide Congressional Record Campaign

Continued from page 1

a part of the continuing effort to educate Members of Congress as we move forward with the genocide resolution."

While the Armenian Genocide has been recognized by more than 20 nations including Canada, Italy, Sweden, France, Argentina and Russia, as well as the European Parliament, it has not been formally recognized by the U.S. Congress in decades.

missions in Yerevan laid flowers by the fire in the morning. Scores of ordinary Armenians did so throughout the day.

Meanwhile in Moscow, the victory anniversary celebrations culminated by the biggest military parade since the break-up of the Soviet Union staged on Red Square.

"Sixty-five years ago, Nazism was defeated and a machine that was exterminating whole peoples was halted," Russian President Dmitry Medvedev said in a speech preceding the impressive display of his country's military might. "There was one choice — either victory or to become slaves."

The parade also featured troops

On April 22, Rep. Schiff sent a letter to President Obama, again urging him to properly characterize the murder of 1.5 million Armenian men, women and children as "genocide" in his statement marking the April 24 anniversary of the start of the genocide.

Family's story could be sent to Mary Hovagimian in the Congressman's Pasadena office. She can be reached at mary.hovagimian@mail.house.gov.

from several other ex-Soviet nations, including Armenia, as well as the United States, Britain and France, Moscow's WWII allies. In a moment of great symbolism, an Armenian army company that goose-stepped in the vast square was led by a grandson of Sergei Khudyakov (born Armenak Khanferiants), a Soviet Air Force marshal who played a prominent role in the war.

Khudyakov, Marshal Hamazasp Babajanian and Admiral Ivan Isakov (born Hovannes Ter-Isahakian) famous Armenian commander, Marshal Ivan Baghramian are all buried in Moscow as war heroes.

AAMSC 25th Anniversary Celebration Gala Raises a Record \$175,000 for Juvenile Diabetes Project in Armenia

GLENDALÉ -- On Saturday May 1st, 2010, the Armenian American Medical Society of California (AAMSC) hosted its 25th Anniversary Gala at the Glendale Hilton, with all proceeds benefiting its Juvenile Diabetes Project in Armenia. With over 600 guests in attendance, the AAMSC successfully raised \$175,000. It's services in Armenia.

The evening's festivities began with a cocktail reception and a silent auction that raised over \$10,000.

The program commenced with an invocation presided by both the Western Diocese of the Armenian Church of North America and the

Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America. Then, the AAMSC's current president, Dr. Vicken Sepilian, was introduced. Dr. Sepilian began by first welcoming the AAMSC Dignitaries, Founders, Past Presidents, Members, Sponsors, Supporters and Guests. The Dignitaries present were State Senator Carol Liu, Congresswoman Judy Chu, Adam Schiff's Representative Mary Hovaguimian, Michael Antonovich's Representative Rita Hadjimanoukian, Sheriff of LA County Lee Baca, and four-time former Glendale Mayor Larry Zarian. In addition, the President of AAHPO, Dr. Lawrence Najarian, flew

in from New Jersey just for this event.

Dr. Sepilian continued by expressing the notable accomplishments of each of the AAMSC's Founding Fathers, Drs. Misak Barsamian, Artin Sagherian (deceased) and Jean Momdjian, as well as AAMSC's Past Presidents, Drs. T. Gregory Kirianoff, Bedros H. Kojian, Silva Karchikian, Misak H. Abdulian, David G. Davtyan, Armen J. Cherik, Boris Bagdasarian and Varoosh Alaverdian. Dr. Sepilian emphasized the significance of this evening's proceeds toward the AAMSC Juvenile Diabetes Project in Armenia, which was created under the leadership of Dr. Silva Karchikian, sustained through Dr. Mark Nazarian and supported by Dr. Sam Malayan, as well as AAMSC Members and Supporters. Dr. Sepilian congratulated the honorees and their loved ones for their "monumental sacrifices and achievements" in their vision, leadership and dedicated service to improving healthcare in Armenia and the Diaspora.

Commendations to the AAMSC were also given from notable State Leaders, expressed through formal letters of introduction. A California Senate Resolution was presented to AAMSC by Senator Joe Simitian and a California State Commendation was presented by Congresswoman Judy Chu. California Governor, Arnold Schwarzenegger, stated that he is "proud of the AAMSC for their generosity and compassion to others"; and

the AAMSC has his "gratitude for outstanding efforts." Congressman Adam Schiff of California's 29th District stated that AAMSC's "tireless efforts are admirable and offer a ray of hope to people in need of medical attention and support." Further congratulatory wishes toward AAMSC and its Founding Fathers & Past Presidents were given by L.A. County District Attorney, Steve Cooley; L.A. County Supervisor Michael D. Antonovich; and City of L.A. Councilmember, Paul Krekorian.

The program was followed by announcing the establishment of the Norick Bogossian Scholarship Fund, in memory of Dr. Norick Bogossian—renowned plastic and reconstructive surgeon who believed that "Education pioneers a prosperous future."

The program continued with dinner and special performances by Ara Martirosyan and Jivan Gasparyan Jr. Shortly thereafter, a Tribute to the Founding Fathers and Past Presidents was presented by Dr. Vicken Sepilian. The honorees' speeches all consistently praised the achievements and progression of the AAMSC over the past 25 years, through their growth in membership, initiatives and continued commitment to improve the lives in Armenia and the Diaspora. Dr. Momdjian stated that he is "proud to see how the AAMSC has been a driv-

Haigazian University of Lebanon Inaugurates Its New Heritage Building

BEIRUT, LEBANON -- On April 29, 2010, Haigazian University held the inaugural ceremony of the Heritage Building as a proud culmination of five years of fundraising, planning, construction and hard work.

This building, whose construction notably took three years of dedicated effort that preserved the Lebanese architectural heritage of the exterior, will serve a dual administrative and academic purpose with its 6 floors, including offices as well as classrooms.

The Heritage Building originally built around 1930 does not only serve as a valuable addition to an educational institution, but also stands as an effort by Haigazian University to preserve the Lebanese cultural heritage in general and of the traditional and prestigious neighborhood of Kantari in particular. With this addition, Haigazian

University now possesses two buildings of Lebanese architectural heritage as classified by the Ministry of Culture.

This grand event was conducted under the High Patronage of the President of the Council of Ministers, H.E. Mr. Saad Hariri, represented by the Minister of Culture, Mr. Salim Wardé. Also in attendance at this impressive occasion were Minister of State Jean Oghasabian, members of Parliament Walid Joumblat, Hagop Pakradounian, Tamam Salam, Arthur Nazarian, Serge Toursarkissian, and Shant Chinchinian. Representatives of the Commanders of the Army, General Security and Internal Security were also present, in addition to the Armenian Ambassador to Lebanon, Mr. Ashod Kotcharian, President of the Supreme Council of the Evangelical Community in Syria and Lebanon, Rev. Salim Sahyouni,

President of the Union of the Armenian Evangelical Churches in the Near East, Rev. Megrdoch Kargeozian, Bishops Kegham Khatcherian and Vartan Ashkarian, previous ministers and members of parliament, community leaders and dignitaries, in addition to Haigazian faculty, staff and students.

The HU Board of Trustees, twelve of whom came with their spouses from the USA, were among the distinguished guests at the inauguration, which coincided with the annual HU Board of Trustees meeting in Beirut that took place from April 30 to May 1.

Following a musical prelude of classical pieces skillfully performed by four Haigazian University students, the official ceremony kicked off with a live performance of the national anthem presented by Nare Havatian, Karoun Bardakjian, Talar Mandoyan and Sarine Karajian.

The introduction and welcoming address was given by Dr. Ani Darakjian and Rev. Meguerdich Karageozian offered the Prayer of Dedication.

President of the Armenian Missionary Association of America, Dr.

Hrair S. Aharonian brought his greetings from the AMAA, as one of the two main sponsors of the project. Aharonian shared experiences about his childhood in this neighborhood, adding that the Heritage Building has "never looked as beautiful as it does today."

A congratulatory note was then given by Mr. Walid Joumblat, Member of Parliament, who was introduced as

Prof. Vahram Shemmassian to Lecture at NAASR on Humanitarian Role of Aleppo Prelacy During the Armenian Genocide

BELMONT -- Dr. Vahram Shemmassian will give a lecture entitled "Humanitarian Intervention by the Armenian Prelacy of Aleppo during the First Months of the Armenian Genocide," on Thursday, May 20, at 8:00 p.m., at the National Association for Armenian Studies and Research (NAASR) Center, 395 Concord Ave., Belmont, MA 02478.

In 1915, the city of Aleppo in northern Syria constituted the main funnel through which thousands of Armenian deportees from across the Ottoman Empire filtered on their forced marches to extinction by genocidal design. During their transitional sojourn or, in the case of the more fortunate ones, permanent stay in that metropolis, the outcasts received humanitarian assistance, albeit often with difficulty and clandestinely, from several corners including the U.S. Consulate and Swiss missionaries. Similarly, the Armenian Prelacy of Aleppo played a pivotal role in alleviating the misery of incoming deportees during the turbulent years of World War I and beyond.

This talk will shed light on the humanitarian mission embarked upon by a special instrument of the Prelacy, called the Refugees Committee, which was constituted for the specific purpose of aiding the victim element. Al-

though the Refugees Committee remained active at least through early 1917, the paucity of sources does not allow for a fuller investigation of the entire period. On the other hand, two extant files in the Prelacy archives enable us to focus on the months of May, June, and July 1915 with considerable detail, although certain points continue to remain moot.

Five areas of interest will be dealt with: first, the formation of the Refugees Committee; second, the arrival of deportees in and their relocation from Aleppo; third, fund raising, relief, and other accommodations; fourth, the extension of succor to the outlying districts; fifth, a viability report.

Dr. Vahram Shemmassian is Associate Professor of Armenian and Director of the Armenian Studies Program at California State University, Northridge. He holds a Ph.D. from UCLA and wrote a dissertation entitled "The Armenian Villagers of Musa Dagh: A Historical-Ethnographic Study, 1840-1915."

More information about Shemmassian's lecture or NAASR and its programs for the furtherance of Armenian studies, research, and publication may be had by calling 617-489-1610, faxing 617-484-1759, e-mailing hq@naasr.org, or writing to NAASR, 395 Concord Ave., Belmont, MA 02478.

UN Warns Of 'New Wave' Of Emigration

Continued from page 1

The UNDP report confirms that the outflow of the population has eased significantly over the past decade parallel to Armenia's robust economic growth. "The evidence is that permanent net emigration fell to an average of about 10,000 persons per annum, which is only about 0.4 percent of the country's total population," it says.

"However, despite the aforementioned process, the external migration situation in Armenia still remains alarming," it adds. "Moreover, there are certain factors that give reason to assume that a new, rather massive wave of emigration may emerge."

The UNDP-contracted experts argued in particular that tens of thousands of Armenian men working abroad might eventually reunite with their families and cause Armenia to "lose another 200,000-300,000 citizens." Another factor mentioned by them in this regard is the ongoing concentration of agricultural land plots in the hands of wealthy individuals.

"Depending on how and at what pace [the land consolidation] happens, small land owners will be driven out of agricultural production, and some of them will most probably opt for labor emigration or permanent emigration

due to the surplus of labor force in Armenia," says the report.

"Migration remains a risk factor for Armenia's national security," said Vartan Gevorgian, a sociologist who led a team of Armenian experts working on the report. "I am talking about irregular migration."

Accordingly, the report stresses the need for "active intervention" by the state aimed at "limiting the volume of permanent emigration." It says that should be done through improving not only economic conditions but "governance practices" in the country. More specifically, that should mean "the adoption and restoration of democratic values in governance practice and the elimination of double standards," according to the report.

"Most state officials are inclined to blame [the emigration] on socio-economic causes such as unemployment," Gevorgian told journalists. "But at the end of the day, people become poor not just because of a loss of income but also because of being unable to defend their rights ... because of weak property guarantees."

The UNDP report likewise says that Armenians have left the country not only because of poverty but also injustice, inequality before the law and a resulting atmosphere of popular cynicism.

AAMSC 25th Anniversary Celebration

Continued from page 3

ing force toward advancing humanitarian initiatives." Dr. Barsamian stated that the "AAMSC has achieved and grown in leaps and bounds." Dr. Alaverdian was notably "proud of the continued success of the Juvenile Diabetes Project." Dr. Bagdasarian commends AAMSC's "exponential growth." Dr. Abdulian believes "AAMSC's camaraderie is exceptionally admirable." Dr. Cherik believes that "the Armenian community will continue to play a critical role in the health care system." Jonathan Sagherian, son of Dr. Artin Sagherian (deceased), thanked the AAMSC for this recognition on his father's behalf, stating that his father "served with devotion for his medical practice and for his Armenian ancestry." Dr. Kojian thanks the Founders for "their foresight in seeing the importance of establishing AAMSC and Dr. Vicken Sepilian for his commitment to uphold AAMSC's mission." Dr. Karchikian

gives her "heartfelt gratitude" for AAMSC's vision and believes that through "vision, passion, integrity and dedication, we can grow and adapt to meet the challenges of the 21st century...she hopes we all do well while doing good to humanity." Dr. Davtyan is pleased that many bright and young professionals are joining and eager to see the amazing projects for the next 25 years.

Dr. Armen Cherik, on a special note, made a toast for "a prosperous Armenia, continued success for the AAMSC, and for Dr. Vicken Sepilian for respecting the AAMSC Founders and Past Presidents just as a son/grandson respects his father/grandfather."

This year's AAMSC Gala Committee included: Dr. Vicken Sepilian, Dr. Mireille Hamparian, Hasmik Keyribarian, Raffi Kendirjian, Angela Parseghian, Sandy Bedrosian, Naz Atikian, Arpi Kestenian, Gerard V. Kassabian, Tatevik Ekejian, Vany Cherik and Ramella Markarian.

Haigazian University Inaugurates New Building

Continued from page 3

a neighbor of HU. Joumblat praised the university, declaring that "where various municipalities have failed to preserve the heritage of Beirut, Haigazian has succeeded," leading the audience to roar with applause.

In the festive spirit of the occasion, the Haigazian University Dance Club performed the traditional Lebanese Heritage Dance, more commonly known as Dabke, to the tune of "Lebanon will Return" by Joseph Attiyeh.

Rev. Dr. Paul Haidostian, Haigazian University President, address the gathering thanking all those who worked hard to make this building possible.

Minister of Culture Salim Wardé addressed the audience on behalf of H.E. Mr. Saad Hariri to express his gratitude and congratulations. He then praised the role Haigazian University played in preserving this Heritage Building, informing the audience of the upcoming strategy of the Ministry of Culture in setting strict rules to preserve the heritage aspect of the city of Beirut.

ACA-PAC Endorses Mike Gatto

Continued from page 1

the largest Armenian-American populations in the United States," said Gatto. "I established close ties with the local Armenian community while working as District Director for Congressman Brad Sherman. To be endorsed by a group like the ACA, which cares about reaching out to the community as much as I do, is a great honor."

As a staffer, District Director and eventually acting Chief of Staff for Congressman Brad Sherman, Mike Gatto has had an intricate role in dealing with and advocating issues important for the Armenian American community. "Mike is no stranger to the Armenian American community and our causes," said Guiragossian. "He has been intricately involved behind the scenes for the community. His

Dr. Ani Darakjian then invited Mr. Salim Wardé, Rev. Dr. Paul Haidostian, Rev. Meguerdich Karageozian and Dr. Hrair Aharonian to cut the ribbon, thus officially inaugurating the building.

The audience was then invited to enter the building to attend the unveiling of the plaque that revealed Sirpuhe Philibosian Conte Hall as the name of the multipurpose hall. Mrs. Joyce Stein, daughter of Sirpuhe, emotionally expressed the vision of her parents and their sustained love and support of Haigazian University.

After touring the building from the inside and the beautiful floor tiles that were preserved from the original structure, everyone had the chance to view an outdoor exhibition featuring pictures and descriptions of old Lebanese heritage buildings and the defining characteristics of their architecture, taken from a book by Mr. Robert Saliba.

The program concluded with a reception accompanied by live music by another Haigazian graduate, the talented Shahan Kilaghbian on the keyboard.

long list of endorsements from several organizations are testament to his success as a political candidate and future elected official. We stand by his candidacy and encourage the Armenian American community of this district to entrust him with their votes on June 8 as he is the only candidate that will serve the best interests of the community as a whole," continued Guiragossian.

Gatto is a member of several organizations, some of which include The Burbank Democratic Club, California League of Conservation Voters, The Sierra Club, The Stonewall Democratic Club and The United Steelworkers AMP. He is a guest lecturer in Legal Ethics at Loyola Law School and teaches English courses in the evening. He lives with his wife Danielle and newborn daughter Elliana.

ArmenienInfo.net

News. Informationen. Kommentare.

ԱՊՐԻԼ 24

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 95 ԱՄԵԱԿԻՆ
ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՅՈՒՇԱՅԱՆԴԵՍՆԵՐ
ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՄԵՋ

(Յապաւումներով)

Կազմակերպութեամբ Զուլիցերիոյ ֆրանսախօս, գերմանախօս եւ իտալախօս շրջաններուն մէջ գործող ազգային-մշակութային միութիւններէ Զուլիցերիոյ Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ, Ժընեւի, Պերնի, Լուկանոյի եւ Զիւրիխի մէջ, հանդիսաւոր շուքով իրականացան գանազան միջոցառումներ՝ նուիրուած Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի 95-րդ տարելիցին:

Ուրբաթ, 23 Ապրիլի առաւօտեան, Զուլիցերիոյ մէջ ՀՀ դեսպանութեան բոլոր աշխատակիցներուն հետ, Զուլիցերիոյ Ս. Յակոբ Հայց. Առաք. եկեղեցի այցելեց ՀՀ մեծարգոյ դեսպան՝ տիար Շառլ Ազնաւուրը: Ան դիմաւորուեցաւ Զուլիցերիոյ Հայոց հոգեւոր հովիւ՝ Արժ. Տ. Աբէլ Քհնյ. Մանուկեանի կողմէ, որ մեծարգոյ դեսպանին եւ իր ուղեկիցներուն բարի գալուստի խօսք ուղղելէ եւ օրուան խորհուրդին պատշաճ իր պատգամը փոխանցելէ ետք, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեց աղօթելով Ապրիլեան Նահատակներու հոգիներու լուսաւորութեան: Ապա ներկաները ուղղութեան եկեղեցւոյ բակը, ուր Ապրիլեան Նահատակաց խաչքար-յուշակոթողին առջեւ մեծարգոյ պրն. Դեսպանը յանուն Զուլիցերիոյ մէջ ՀՀ դեսպանութեան գետեղեց ծաղկեպսակ մը:

24 Ապրիլի առաւօտեան, Զուլիցերիոյ Ս. Յակոբ Հայց. Առաք. եկեղեցի այցելեց Լեռնային Ղարա-

բաղի Հանրապետութեան նախագահ՝ տիար Բակո Սահակեանը, որ օրերս անպաշտօն այցով մը Ժընեւ կը գտնուէ: Ընկերակցութեամբ պետական այրերու, ՀՀ դեսպանութեան աշխատակիցներու, ինչպէս նաեւ գուլիցերիական գործարարներու, ան նմանապէս դիմաւորուեցաւ Զուլիցերիոյ Հայոց հոգեւոր հովիւ՝ Արժ. Տ. Աբէլ Քհնյ. Մանուկեանի կողմէ: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահը Հայոց Յեղասպանութեան աւելի քան մէկ ու կէս միլիոն զոհերու եկեղեցւոյ բակը գտնուող Ապրիլեան Նահատակաց խաչքար յուշակոթողին առջեւ, ուր միեւնոյն ատեն «Հոգեւոր» աղօթքը կատարուեցաւ համանքի հոգեւոր հովիւին կողմէ: Յարգանքի լուծեմէ մը ետք, հիւրերը առաջնորդուեցան եկեղեցի, ուր Տէր Հայրը համառօտ գիծերու մէջ ներկայացուց Զուլիցերիոյ հայ գաղութին պատմութիւնը, որ ուղղակի կապ ունէր 1915 թուականի Յեղասպանութեան հետեւանքով որբացած եւ Զուլիցերիա ապաստանած շուրջ 200 վերապրող որբերու կեանքին հետ: «Մենք քաղաքակիրթ աշխարհէն ու ազգերու ընտանիքէն գութ չէ որ կը խնդրենք, այլ՝ արդարութիւն կը պահանջենք: 95 երկար տարիներ վախ արդարութեան հերոսաբար պայքարեցաւ մեր անիրաւուած ժողովուրդը: Ան անխոնջ պիտի շարունակէ իր պահանջա-

տիրական արդար պայքարը, ստոյգ մօտ ապագային, համեմատ համար արդարութեան կատարման, վկայ եւ ճշմարիտ օրինակ՝ հերոսական Արցախը, աւելցուց ան:

Ապրիլ 24, Հայոց նահատակութեան սրբազան օր եւ 95 ամեակ: Ո՞ր հայուն սիրտը չի կոտտար անցեալին տխուր յիշատակներու, եւ ո՞ր հայը պիտի չուզէ փութալ իր եկեղեցին՝ մասնակցել սրբազան պատարագի եւ հոգեհանգստեան արարողութեան, պտղունց մը խունկ ծխելու եւ վառելու մոմ մը իր միլիոն ու միլիոն անթաղ ու անչիրիմ մնացած նահատակներու յիշատակին:

24 Ապրիլ, 2010 Շաբաթ կէսօր ետք, Ժընեւի Ս. Յակոբ Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ մէջ, Ապրիլեան նահատակներուն ձօնուած Ս. Պատարագը մատուց Արժ. Տ. Աբէլ Քհնյ. Մանուկեանը, Ս. Սեդանի սպասարկութեամբ սարկաւազներու՝ Բարշ. Խաչիկ Գարայակոբեանի եւ Արմէն Մարգարեանի, իսկ սրբազան արարողութեան երգեցողութիւնը կատարուեցաւ երկսեռ դպրաց դասին անդամներուն՝ տիար Գրիգոր

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՇԱԿՈՒՐՈՂ-ԽԱՉՔԱՐԸ ԺՐՆԵՒԻ Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԲԱԿԻՆ ՄԵՋ

Ազատեանի, Հրանդ Խաչիկեանի, Կարինէ Մրկրտչեանի եւ Լուսինէ Վանցեանի կողմէ: Յաւարտ Ս. Պատարագի, եկեղեցւոյ բակին մէջ, Ապրիլեան նահատակաց խաչքար-յուշակոթողին առջեւ, հաւատաւոր հայորդիներու հոծ մասնակցութեամբ, կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն՝ անթաղ եւ անչիրիմ

Շաբ.ը էջ 19

Հ.Բ.Ը.Մ. Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Երկրորդական Վարժարան
AGBU Vatche and Tamar Manoukian High School

Նոր Աշակերտներու Արձանագրութիւն, 9րդ-12րդ Դասարաններ
New Student Enrollment, Grades: 9-12

- ✓ College Preparatory Academic Program
- ✓ Honors or Advance Placement (AP) Level Instruction in all subject areas
- ✓ Small Class Sizes and Individual Attention
- ✓ Visual Performing Arts Program in Dance, Drama, Theater, Music and Choir
- ✓ Comprehensive Armenian Curriculum
- ✓ Technology and Computer Program
- ✓ College Counseling and Admissions Guidance
- ✓ Co-curricular and Extra-Curricular Activities including Competitive Sports
- ✓ Safe and Secure Closed Campus

Կրթաթոշակներ տրամադրելի են այն աշակերտներուն, որոնք ուսումնական բացառիկ յաջողութիւն ցուցաբերած են, ինչպէս նաեւ գերազանց ընդունակութիւն ունին հետեւեալ մարզերէն ներս.-

Հայագիտութիւն - «Technology» - Երաժշտութիւն - Թատրոն - Պարարուեստ

Ձեր Զաւակներուն Համար Կատարեցէք Լաւագոյն Ընտրութիւնը
Ուսում, Կրթութիւն, Յաջողութիւն

Call: (626) 794-0363
 We are located at 2495 E. Mountain St, Pasadena, CA 91104

ԳՐԱԿԱՆ

ԾՆՆԴԵԱՆ 75-ԱՄԵԱԿ

ՄԱՆՈՒԷԼ ԱՂԱՄԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՅԱՆՐԱՅԻՆ ԴԻՄԱԳԻԾԸ

ՊԷՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Մանուէլ Աղամեան «Արարատ Գրական»-ի սերունդէն է, որ նախքան Հայաստան ուսանելու համար մեկնումը արդէն բանաստեղծութիւններու հատորի մը՝ «Կռունկները Երգեցին» հեղինակ էր:

Հանրային կեանքի դպրոցին մէջ գաղափարապէս թրծուած էր եւ հայրենասիրական գիծը ձեւաւորուած, երբ իր բանաստեղծի խառնուածքը հաստատող բանաստեղծութիւնները, մեծ մասամբ «Արարատ Գրական»-ի եւ «Արարատ» օրաթերթի մէջ լոյս տեսած, կը համախմբէր հատորի մը մէջ եւ հրատարակութեան կը յանձնէր 1963-ին:

Հայ դասական քնարերգութեան ակունքներէն առնելով իր գրական աւելը կը կազմաւորուէին իր արուեստին յատկանիշները: Այդ յատկանիշներուն տիրական գիծը մնաց քնարականութիւնը, որ իր անձնական թէ հասարակական յոյզերուն արտայայտման միջոց ծառայեց: «Կռունկները Երգեցին»-ով սկսած քնարականութիւնը, որ արուեստին ջերմութեան հաղորդականութիւնը ունէր խորքէն թելադրուած բառերու հիւսուածքին մէջ, մնաց իր մինչեւ վերջին քերթողագիրքը բանաստեղծ արժեւորող յատկանիշը՝ նոյնիսկ եթէ լեզուական արտայայտամիջոցները չօգնեցին աւելի ամբողջական դրսեւորումին...:

Բայց «Կռունկները Երգեցին»-ով բանաստեղծ էր Մանուէլ Աղամեան, որ քնարերգեց օտար երկիր քի տակ ծնած հայ պանդուխտ երիտասարդի ապրումը, որ ապրումն էր գաղափարապէս յանձնառու տարագիր սերունդին: Տարագիր սերունդի այն թեւին, որ հայրենիքը անկախ իր դրօշակի գոյնէն, կը դաւանէր հայութեան մշտնջենական օճախը, ծաղկումի նոր եւ հրաշալի եղափոխումներով եւ կ'ընդունէր ամբողջական երազի որպէս ապահով եւ ամրակուռ մեկնակէտը: Մանուէլ Աղամեան հայրենասիրական վիպապաշտ գզգչնութիւնը խառնած տարագիրի ճակատագրէն գոյացած յորդ յոյզերուն երգեց հայրենիքի կարօտը, որ անկեղծութեամբ թաթառուն էր, քանի կը բխէր սիրտէն: Հեռաւոր հայրենիքի սիրով տոչորող կարօտավառ սիրտէն: Հայրենի տունին հարազատութիւնը

Սրբազան Լեւոն խորհուրդը անփոխարինելի էին հայու եւ հայրենասէրի անհանգիստ ուխտով յուզումնաշխարհին մէջ, որոնք հոգիին մէջ կռունկներու երգով եւ բառու բանի, յանգ ու վանկի ճամբով երգ ու մեղեդի կը դառնային: Կռունկներու երգերով հայրենիքին հանդէպ արտայայտած հաւատարմութիւնը էր հեռացներ գինք իր ծննդավայր Լիբանանէն եւ արաբական աշխարհէն: Լիբանանի թէ արաբական աշխարհի ազգային-քաղաքական տագնապները եւս, ընկերային պայքարներու վերիվայրումներով, իր հոգիի քուրաչին մէջ ապրում դառնալով տաղաչափեալ կառոյցին մէջ մտած են ապացուցելով քաղաքացիական հասարակականութիւնը, որ հաստատուած է կեանքով, իր ընկերային պայքարներուն մասնակցութեամբ: Այս է, որ քնարական երգերուն հանրային գիծը շեշտելով անոնց

առողջ բովանդակութիւն տուած է թէկուզ հեռտարական տուրքով:

Հայրենի տան կարօտին երգիչը կը բախտաւորուէր հայրենիք մեկնումով որպէս Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ճիւղի ուսանող: Ուսանելու տարիքը բոլորած էր, երբ կ'որոշէր վերստին ուսանող դառնալ: Գրական զարգացումով իր մտահորիզոնը ընդլայնելու բուռն տենչանքը կը մղէր այդ քայլը առնելու: Մէկ կողմէ բանասիրական համալսարանի գիտական բարձր մակարդակը ապահովող դասախօս հեղինակութիւններու աշակերտելով անոնցմէ հայագիտական-գրականագիտական գիտելիքները խորացնելով իր կազմաւորումը հաստատ հիմերով վրայ դրաւ, միւս կողմէ հայրենի վերածաղկած մշակոյթի մթնոլորտին մէջ գրողներու եւ մտաւորականներու հետ յարաբերութիւններով հարստացաւ: Աւելի մօտէն ճանչցաւ Հայաստանը իր դրական եւ ծիսական երեսներով: Իրատես հայրենասիրութեամբ վերադարձաւ Լիբանան եւ այն գիտակցութեամբ գինուած, որ հայրենիքէն հեռու ապրող հայութեան համար կենսական պահանջքը ազգային գիտակցութեան եւ ոգիին պահպանումն է՝ հողէն արտաբերուող շունչով եւ անոր հետ կենդանի կապով: Իր բանասիրական պատրաստութիւնը գինք կ'ողողէր կրթական ասպարէզին՝ նորահաս սերունդի հայեցի դաստիարակութեան նուիրուելով: Հաճոյ Ազգային Սահակ Մեսրոպեան վարժարանի տնօրէնութեան կոչուեցաւ եւ տասնհինգ տարիներ վարելով տնօրէնի պաշտօնը ստանձնեց նաեւ հայերէն լեզուի եւ հայոց պատմութեան դասաւանդութեան պահեր: Դպրոցը օժտուեցաւ մտաւորական հեղինակութեան տէր տնօրէնով մը, որ իր ջանքերը չինսպէց դպրոցին նոր վարկ ապահովող աշխատանքներուն համար: Մասնաւորաբար լիբանանեան պատերազմի աղիտալի տարիներուն, երբ հայ դպրոցը կը դիմագրաւէր լինելութեան տագնապը, կրթական հայ մշակէն եւ պատասխանատուէն կը պահանջուէր կրկնակի նուիրում եւ զոհաբերման ոգի: Մանուէլ Աղամեան կրթականի կողքին մաս կազմելով «Արարատ» օրաթերթի խմբագրութեան բերաւ իր արդիւնաւոր եւ որակաւոր աշխատակցութիւնը հասարակագիտական, ազգային եւ մշակութային նիւթերու շուրջ յօդուածագրութեամբ: Յստակ կողմնորոշումով գաղափարապաշտութեամբ շնչող էջեր էին իր յօդուածները: Հանրային գործունէութենէ հեռու չմնաց: Ըլլալով Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան հիմնադիր սերունդի անդամներէն գործօն մասնակցութիւն բերաւ մշակութային ծրագիրներու յաջողութեան, մշակոյթին դերը բարձր գնահատող հայեցողութեամբ:

Հ.Բ.Լ.Մ.-ի Հիւսիսեան հայագիտական հիմնարկը, բանաստեղծ եւ գրականագէտ Վահէ-Վահեանի տեսչութեան օրով, Մանուէլ Աղամեանը հրաւիրեց մաս կազմել դասախօսներու խումբին, հայագիտական հիմնարկէն ներս ստանձնելով հայ լեզուաբանութեան պատմութեան դասաւանդութեան նիւթը:

Այս բոլորի կողքին Մանուէլ Աղամեան չզրպեցաւ ստեղծագործելէ: Պէյրութի մէջ 1984-ին

հրատարակութեան տուաւ բանաստեղծութիւններու Բ. հատորը՝ «Տաք Մոխիր», իսկ 1986-ին «Անողորմ ճակատագիր» տաղաչափեալ թատերգութիւնը: «Բանաստեղծի տաք շունչ»-ով համակուած տաղերով «Տաք Մոխիր»-ը, որ սփիւռքեան աւօրեայէն պահեր, երազներ, հոգեկան մղումներ կը ցոլացնէ՝ խաղաղութեան հասնելու բանաստեղծական հայեացքով:

«Աշխարհին բանաստեղծի պէս նայելու» ոգիէն ծնունդ առած են քերթուածներ, որոնք ազգային եւ թէ մարդկային ճակատագրի հարցերը կը յուզեն: Խոսովքներ եւ ցնցումներ չեն յառաջացներ, որովհետեւ բանաստեղծին ներաշխարհը խաղաղ է հանդարտ եւ իր յոյզերն ալ սեղմուած են տաղաչափեալ ընթացիկ կաղապարներու մէջ: «Սփիւռք կոչեցեալ»-ը, որ երկարաշունչ տարածք ունի, դարձեալ հանրային գործիչի մտորումները, ներքին տրամի վերածուած ապրումներով Սփիւռքի ճակատագրով կը տագնապի եւ կը տագնապեցնէ: Առանցք ունենալով Սփիւռքի մայրաքաղաք Պէյրութը՝ տեղտեղ հեռտարական գեղումներով, ընթացիկ պատկերներու տուրք տուող դիւրին կերպերով լայն պատասխի վրայ կը պատկերացնէ եղեռնի ողբերգութենէն (կարմիր ջարդ) սփիւռքեան ձուլումի ողբերգութիւնը (սպիտակ ջարդ): Այդ ֆոնին վրայ կ'երեւայ Լիբանանի երկու քաղաքացիական կռիւները՝ 1958-ը իր հայկական եղբայրականութեան տխուր արարով եւ 1975-ի բռնկած պատերազմի արիւնհեղութիւնները եւ կործանումները անմարդկային երեսներով: Հայ բանաստեղծին արձանագրած վկայութիւնները լիբանանահայ գրականութեան պատմութեան համար կը կարեւորեն ժամանակի խոռվալոյզ դէպքերու նկարագրութիւն տարագով՝ բանաստեղծին յուզումնախառն խոհերուն միախառնումով: Այդ ժամանակը յուզող եւ ամբողջ Սփիւռքը ցնցող իրադարձութիւնը՝ հայկական հաւաքակցութիւնը եւս ներառուած է «Սփիւռք կոչեցեալ»-ին մէջ, ուր յատկապէս օտար եւ հայ լրագրողներուն դիմակաւոր հաւաքակցներուն հետ երկխօսութիւնը կենդանի հատուածը կը կազմէ Մանուէլ Աղամեանի տաղաչափեալ պատմութիւնը:

Լիբանանեան աղէտի յոռետեսութեան Սփիւռքի ապագան ու ճակատագիրը մոռայլ գոյներով տեսնող բանաստեղծի պատկերացումը լաւատես ու պայծառ երանգի կը փոխուի ի տես՝ կանաչ լեռներու սլացքին թիկնած Լիբանան երկրի դարաւոր մայրին կը խոկար կանգնած:

Եթէ մեռնիլ կայ,
ի՛նչ փոյթ, ծառերը միայն կը

մեռնիլ կանգնած
Եւ հերոսաբար:
Անտառը երբեք չստրկանար,
Քանգի ծառով է անտառը անտառ,
բառի չի գիտեր քոնիլ, խոնարհիլ ու տկարանալ
բառը մի՛միայն կրնայ ծառանալ:

Մանուէլ Աղամեան կարիքը չունէր տաղաչափեալ թատերգութեան կառոյցը որդեգրել, գինք կաշկանդող ձեւի պարտադրանքով, տալու համար անողորմ ճակատագիրը հայ ընտանիքի մը ողբերգութեան: Ողբերգութիւնը սփիւռքահայ կեանքի խճանկարէն քաղած է իր նիւթը: Ունեւոր ընտանիքին աղջիկը հակառակ ծնողքի կամքին օտար ամուսնութիւն կը կնքէ: Երեք մանչերէն մէկը գործարարական հեռանկարով Ամերիկա մեկնելով կը կորսնցնէ ընտանեկան հարգատուութիւնը: Միւսը միանալով գաղտնի ուժերու խումբին անոնց վրիպած կապարին զոհ կը դառնայ: Երրորդ մանչը ուսանելու համար Զուիցերիա կը մեկնի եւ կը միանայ հայկական ահաբեկչական շարժումին եւ թեւէն վիրաւորուելէ ետք անոնց պատրաստած ուռմբին սխալմամբ պայթումէն, հարցաքննութեան կ'ենթարկուի գուցեղիական ոստիկանութեան կողմէ եւ ապա տուն կը վերադառնայ: Ընտանիքին հայրը բահան Կամսարեան ընտանեկան այս ցնցումներուն չտոկալով սրտի կաթուածով հոգին կ'աւանդէ: Նիւթը հետաքրքրական եւ այժմէական ըլլալով հանդերձ չունի արուեստէն պահանջուած էականը եւ բեմադրական հնարաւորութիւններն ալ հարցական են...:

1986-ին Մանուէլ Աղամեան ընտանեօք կը փոխադրուի Լոնտոն: Հոն կը շարունակէ իր հանրային եւ կրթական գործունէութիւնը: Կը խմբագրէ «Կոչնակ» երկաքաղաքի թերթը եւ կը վարէ «Մարիցա Սողանալեանի» անուան միօրեայ դպրոցը՝ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան հովանաւորութեան տակ: Երկուքն ալ երկար կեանք չեն ունենար: Այնուհետեւ, կ'անցնի «Նոր Սերունդի Ձայն» ամսաթերթի գլուխը, որ մօտ տասնամեակէ մը աւելի կը հրատարակուի անգլերէն բաժինով եւ լոնտոնահայ գաղութի բոլոր շրջանակներէն փնտրուած թերթը կը դառնայ իր հայրենական թէ սփիւռքահայ կեանքը պատկերացնող բովանդակութեամբ: «Նոր Սերունդի Ձայն»-ով կը հաստատուի Մանուէլ Աղամեանի եւ խմբագիրի եւ հրատարակագիրի շնորհները: Բացի ազգային թէ հայրենական կեանքը յուզող հարցերու մեկնաբանութիւններէն, քաղաքական միջազգային

Շաբ.ը էջ 18

833 W. Glendale Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծածառային եւ մանուկներու Պարօնոպոլիսի բուժում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յոզային եւ մկանային ցաւեր:
Ինքնուշարժի վթարի նեւրոլոգիկ պատճառած վնասումներէն բուժում:

Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

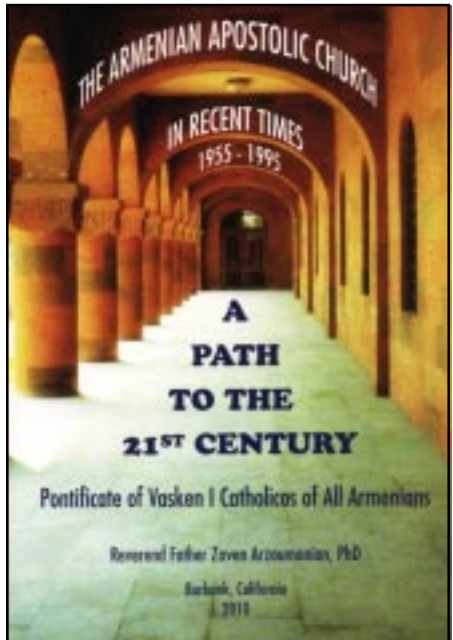
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ԹԵՄԷՆ ՆԵՐՍ

ԴՈԿՏ. Տ. ԶԱԻՆ Ա.Ի. ՔՆՆՅԱՆ
ԱՐՁՈՒՄԱՆՆԵՐ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի հրատարակչութեան անցեալ շաբթու լոյս տեսան հետեւեալ գոյգ մը հատորները հեղինակութեամբ Դոկտ. Տ. Զաւէն Ա. Քննյ. Արզումանեանի:

1. A Path to the 21st Century The Armenian Church in Recent Times 1955-1995, որ անգլերէն լեզուով համառօտ բովանդակութիւնն է հայերէն լեզուով հեղինակին նախապէս հրատարակած «Ազգապատու»-ի Դ հատորի Գ Գիրքին: 175

էջեր բովանդակող այս հատորը Հայց. Եկեղեցւոյ 20-րդ դարու վերջին յիսնամեակի պատմութեան կը վերաբերի, Երջանկայիշատակ Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի գահակալութեան շրջանը ընդգրկող, Հայրապետի ներքին եւ արտաքին յարաբերութեանց ընդհանուր ծիրին մէջ:

Սոյն գիրքով անգլիախօս մեր հասարակութիւնը եւ առհասարակ օտար հաստատութիւններ հաղորդ կը դառնան Մայր Աթոռի, Հայաստանի, Սփիւռքի մեր Նուիրապետական Աթոռներուն՝ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Երուսաղէմի եւ Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքութեանց, Օտար Յարանուանութեանց պետերու եւ կեդրոններու, ինչպէս Վատիկանի, Կ. Պոլսոյ Տիեզերական Պատրիարքութեան, Մոսկուայի Ռուս Ուղղափառ Պատրիարքութեան, Անկլիկան Եկեղեցւոյ Լատինական Պալատի, Եթովպիոյ Պատրիարքութեան, Հնդկաստանի Մալապար Եկեղեցւոյ Կաթողիկոսութեան, Եգիպտոսի Ղպտի Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Պատրիարքութեան, ինչպէս նաեւ պետական անձնաւորութեանց միջեւ կատարած իր անձնական նախաձեռնութեանց աննախընթաց իրադարձութեանց, ներառեալ Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկայի ու Գանատայի Հայրապետական այցելութիւնները որոնք առաջինը հանդիսացան Հայ Եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ:

Յատուկ գլուխով գիրքին մէջ կ'երեւին մանրամասնեալ միջ-եկեղեցական Եկեղեցեաց Համաշխարհային Խորհուրդի համագումարները, որուն պաշտօնապէս անդամակցեցաւ Հայ Եկեղեցին Վազգէն Հայրապետի ղեկավարութեամբ 1962 թուականին: Իւրաքանչիւր Համագումար համառօտիւ ներկայացուած է գիրքի նոյն բաժնին մէջ:

Նկատի ունենալով Երջանկայիշատակ Հայրապետի մերձ քառասնամեայ նուիրեալ եւ բեղմնա-

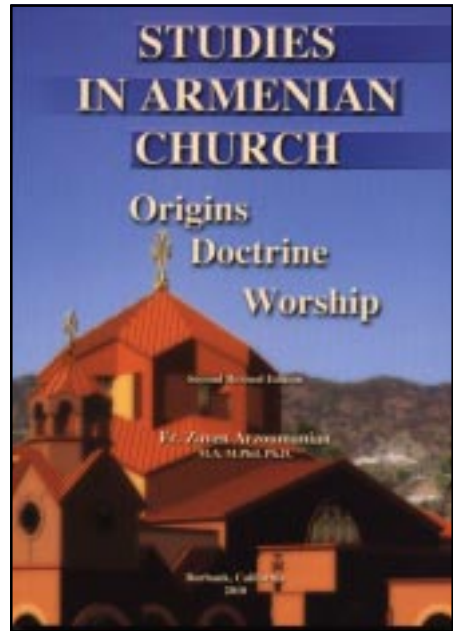
ւոր Հայրապետութիւնը, իր ծաւալած հայ եկեղեցական, միջ-յարանուանական, պետական յարատեւ յարաբերութիւններն ու անձնական այցելութիւններու տուած իր ներդրումը, ներկայ հրատարակութիւնը համառօտ գլուխներով ու պարզաբանուած պարբերութիւններով կը ներկայացնէ ամբողջական գործունէութիւնը Հայ Եկեղեցւոյ՝ ներքին եւ արտաքին աշխարհին նկատմամբ: Վազգէն Հայրապետի աննախընթաց արտասահմանեան տասնէ աւելի հովուապետական այցելութիւններն ու անոնց համապատասխան օտար եկեղեցական պետերու փոխադարձ այցելութիւնները Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, կնիքը դրած են սոյն գիրքի ամէն մէկ հատուածին վրայ:

Հարկ է շեշտել որ հատորը Վազգէն Երախտարժան Հայրապետի մասին չէ իբր այդպիսին, այլ իսկականին մէջ բացառապէս անշուշտ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վերջին շրջանի պատմութեան է որ կը վերաբերի, այս անգամ փայլք ստացած, նոր շունչ եւ կեանք ստացած Հայրապետի մեծապէս արդիւնալից աշխատանքներով թէ՛ Հայաստանէն ներս, մասնաւորաբար Սովետական տասնամեակներուն, եւ թէ՛ սփիւռքի տարածքին: Ծինարարութիւններ ծաւալեցան Մայր Աթոռէն ու հայրենի հնամենի վանքերէն ներս, հոգեւորականներու պատրաստութեան շնորհակալ գործը մեծ եւ մնացուն թափ ստացաւ իր օրերուն, միաբանական կարգն ու կանոնը խստիւ ճշդուեցան ներքին յատուկ Կանոնագրութիւններով, յրեւիական բացառիկ առիթներ Հայրապետական որոշմամբ եւ Կոնդակներով հռչակուեցան, արտասահմանի նոր թեմեր հաստատուեցան, վաթսունէ աւելի եպիսկոպոսներ ձեռնադրուեցան Վազգէն Հայրապետի ձեռքով, ու Հայ եկեղեցին, Խորհրդային կարգերու հետզհետէ նուազող ճնշումէն, Հայրապետի բարձր դիւանագիտութեամբն ու լաւատեսութեամբը աւելի կշիռ ստացաւ:

Նորագոյն այս գիրքը Հայ Եկեղեցւոյ շնորհընկալ ու հոյակապ մուտքն է որ կը նշէ դէպի 21-րդ դար երբ Հայրապետական որոշմամբ արդէն իսկ նախատեսուած էր Հայ Քրիստոնէութեան Մեծ Դարձի 1700-ամեակը՝ նախատեսուած մեծ հանդիսութիւններով, ի

գլուխ ունենալով Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ նորակառօց հոյակապ Մայր Եկեղեցին քաղաքամայր Երեւանի մէջ, որուն կառուցումը ծրագրեց ու նախագիծերու բժախնդիր վերջնական ընտրութիւնը նոյն ինքն Վազգէն Հայրապետ կատարեց հայրապետական իր կնիքով: Գիրքը կը փակուի Վազգէն Հայրապետի վախճանումի եւ թաղման միջազգային յուղարկաւորութեամբ եւ անոր յաջորդող Տեղակալութեամբը՝ Նորին Ամենապատուութիւն Տ. Թորգոմ Պատրիարք Մանուկեանի միամեայ գործունէութեամբ:

2. Studies in the Armenian Church Origins Doctrine Worship գիրքը, հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով,

երկրորդ տպագրութեամբ լոյս տեսաւ ի յիշատակ Արեւմտեան Թեմի Մայր Տաճարի Կառուցման եւ Օծ-

ման: Երեք տարի առաջ կատարուած առաջին տպագրութիւնը սպառուած էր արդէն: Հոն կան Հայ Եկեղեցւոյ ծագումն ու կազմակերպութիւնը, Աղեքսանդրիոյ Պատրիարք Կիւրեղ Հայրապետի ուղղափառ քրիստոսաբանութեան վերլուծումը, Արեւազալի, Խաղաղականի եւ Հանգստեան ժամերգութեանց աստուածաբանութիւնը, Հայ Եկեղեցւոյ Տօնացոյցի կազմութիւնը, Մեծ Եղեռնի նահատակներու Սրբադասման ուղեցոյց մը, եւ այլ կրօնական գրութիւններ:

Մէջընդմէջ երկու լեզուներով պատրաստուած սոյն վերախմբագրուած հրատարակութիւնը կարեւոր պատմագիտական գործ մըն է ուր Հայ Եկեղեցին իր իսկութեան եւ ինքնուրոյնութեան մէջ կ'արտայայտէ ինքզինք: Բազում հարցերու պատասխանները կարելի է գտնել այստեղ թէ՛ պատմական տուեալներու առնչութեամբ եւ թէ՛ պաշտամունքի վերաբերմամբ: Առաջին անգամն է որ հայ հաւատացեալը պարզ ներկայացումով պիտի գտնէ մեր ժամապաշտութեանց կառուցն ու իմաստը՝ Աստուածաշունչ մատեանի խորքով եւ մեր աղօթասաց նախնիքներու հաւատքի ջերմութեամբ: Ժամագիրքն է որ վերլուծման ենթարկուած է տուեալ ժամապաշտութեանց քննարկման ընթացքին մեր գլխաւոր Սուրբերը նկատի ունենալով՝ Ներսէս շնորհալին ու Գրիգոր Նարեկացին, որոնք կը տիրապետեն Արեւազալի, Խաղաղականի եւ Հանգստեան ժամերգութեանց մէջ:

Նոր գիրքերը տրամադրելի են Պրոպէնքի Հայոց Առաջնորդարանի գրախանութիւն մէջ:

ՈՒՐԱՑՈՂՆԵՐԻՆ
ՆԵՐՍԷՍ Տ. ՍԵՍՐՈՊԵԱՆ

<p>Ինչքան ապերախտ եմ ոճանք, Ինչքան մոռացկոտ, Որքան անհամբեր, Թուլամիտ, վախկոտ, Որ ուրանում եմ թէ խիղճ, թէ Աստուած, Մարդկային ու հսկայ բազմութիւնների Տարողուած գանկերին նայում եմ անհոգ, Նայում անտարբեր... Եւ դեռ աւելին, Փորձում մեծարել, ու երկինք տանել,</p>	<p>Կանգնեցնել արծաւ, անարժանի համար, Որին միայն դահիճ տիտղոսն է Պատշաճ ու յարմար... Սեւ մութ, նախատինք, Անէծք ու նողկանք, Բոլոր, բոլոր նրանց, Որոնք պղծում են ամբիծ Ու ազնիւ հոգիները, մարդկանց... Ինչքան ապերախտ եմ ոճանք, Ու մեզ ինչքան խորթ, Դահճի գարշապարը լիզող, Քծող, շողոքորթ...</p>
--	--

Join Homenmen Armenian Athletic Association

Basketball. Tennis. Martial Arts. Table Tennis. Chess. Soccer.

Boys and Girls Ages 8 through 17!

If interested:

Call (818) 660-5HMM or email info@homenmen.org

Homenmen has been Building Teamwork and Leadership Skills in Armenian Youth Since 1921

www.homenmen.org

ԽՈՐԵՐ

ԱՌՕՐԵԱՅ ԱՆՑ ՈՒ ԴԱՐՁԵՐ

ԱԻՆՏԻՄՆԱԶԱՐԵԱՆ

Ապրիլի 23ին տեղիս հայ գրողները կազմակերպել էին ծաղկեմատուց, Կլենտեյլի Ս. Աստուածածին եկեղեցու շրջափակում գտնուող խաչքարի մօտ: Ձեռնարկը նուիրուած էր Մեծ Եղեռնի եւ Յեղասպանութեան 95-ամեակին: Բոլորը մէկական ծաղիկ զետեղեցին խաչքարի վրայ, արթնցան եւ խուսկ ծիւցեցին: Մի քանի գրողներ ընթերցեցին նահատակ գրողների ստեղծագործութիւնները: Տողերիս գրողը որպէս սրբազան պարտականութիւն մասնակից եղա՞յ ծաղկեմատուցի արարողութեանը, եւ մի պահ ամփոփեցի մտքերս եւ արթնցեցի մեր մէկ ու կէս միլիոն նահատակների հոգիների խաղաղութեան համար: Ծաղկեմատուցի արարողութիւնը դեռ չէր աւարտուել, երբ աղմուկ աղաղակով կեղեցեցու բակը մտան զարդարուած մեքենաներ, լիմուզին, մի խումբ նկարահանողների հետ, որոնց արագօրէն կարգադրելով իրենց լուսանկարչական սարքաւորումները, սկսեցին նկարահանումներ կատարել: Եւ ով զարմանա՞յ: Տեղեկացայ որ ամուսնութեան արարողութիւն պիտի կատարուի եկեղեցում: Ծխատէր քահանային տեսայ բակում եւ հետաքրքրութեամբ ասացի Տէր Հայր, այսօր համազգային սուգի օր է, հնարաւոր չէ՞ր այս պահադրութիւնը հինգ օր առաջ, եւ կամ հինգ օր յետոյ տեղի ունենա՞ր: Քահանան պատասխանեց որ կրօնական արարողութիւնների օրերը եւ ժամերը եկեղեցու գրասենեակն է որոշում: Էլ ասելիք չունէի: Հիասթափուած թողեցի եկեղեցու բակը եւ հեռացայ: Ակամայ յիշեցի անցած զնացած օրերը: Յիշեցի մեր ծննդավայրը Իրանը մեր նախկին հայրենակ գաւառը, մեր Քալաւա գիւղը, գաւառի եկեղեցիները, հոգեւորականներին, մեր սրբացած սովորութիւնները, աւանդույթները որ պահեցինք երկար տարիներ: Իսկ այսօր պարտադրաբար թողած մեր տունն ու տեղը, հաստատուել ենք այս երկրում, որտեղ պայմանները ամբողջովին տարբեր եւ տարօրինակ: Յիշեցի հայրենի գիւղը Քալաւան, ի՞նչ վիճակի մէջ է գիւղի Ս. Յակոբ եկեղեցին որ 300 տարուայ անցեալ ունի: Հայաթափումից յետոյ, Թեհրանից ամէն տարի կազմակերպում էինք ուխտագնացութիւն դէպի գիւղ եւ հանրակառքերով հաիւրաւոր ուխտաւորներ մեկնում էինք Քալաւա: Ապա Ս. Յակոբ եկեղեցում մատուցում էր Ս. պատարագ: Վերջին 30 տարիներին էլ նորոգ հանգուցեալ որդիս էրիկ

Նազարեանը, ամենայն նուիրուածութեամբ հարիւրաւոր ուխտաւորների առաջնորդում էր դէպի մեր ծննդավայր Քալաւա գիւղը: Ուխտաւորները առաւտօեան ժամի ճին հանրակառքերով մեկնում էին Արաք, այնտեղից Շագանդ, եւ ի վերջոյ հասնում էին Քալաւա գիւղը, որտեղ եկեղեցում մատուցում էր կրօնական արարողութիւններ: Ապա այցելութիւն էր տրուում գիւղի գերեզմանատանը, որն 300 տարուայ անցեալ ունի: Այդ գերեզմանատանը բացի հայերից, թաղուած են մի քանի եւրոպացի գորգի վաճառականներ, որոնք մեր շրջակայ գիւղերում եւ քաղաքներում զբաղած էին գորգի առեւտրորով: Այստեղ միջանկեալ ցաւով չիշեմ որ ամիսներ առաջ կանխահաս մահով կենաքից հեռացաւ իմ թանկագին որդին Էդիկ Նազարեանը, եւ բազմահարկը յուղարկաւորների ուղեկցութեամբ դին փոխադրուեց Թեհրանի Նոր Բուրաստան գերեզմանատուն, ուր եւ յանձնուեց հողին: Այժմ խորհում եմ ինքս ինձ արդեօք կը գտնուի՞ մէկը փոխիւնելու որդուս, եւ կազմակերպելու Քալաւա գիւղի տարեկան ուխտագնացութիւնը եւ վերահասու լինելու մեր պայպենական գիւղի Ս. Յակոբ եկեղեցուն: Թեհրան գտնուած օրերիս, լաւապէս յիշում էի որ ժամանակի առաջնորդ հոգեւոր Արտակ Սրբազանը ամէն տարի Ապրիլ 20-ից մինչեւ Ապրիլ 30-ը արգիլում էր ամուսնութեան եւ մկրտութեան ծէսերը, մեր եկեղեցիներում: Այստեղ Ս. Նահանգներում պատկերը ամբողջովին տարբեր է: Նշեցեալի գաւառները եւ կամ թոռները եկեղեցում թաղման կարգը կատարող քահանայից յետոյ բարձրանում են սուրբ խորան եւ յաճախ անգլերէն լեզուով իրենց նշեցեալի գովքն են հիւսում: Մինչդեռ մեզ մօտ, Իրանի հայոց առաքելական եկեղեցիներում դա արգիւրած էր: Դամբականակները ասում էին եկեղեցու բակում եւ կամ գերեզմանատանը: Ինչեւէ, այստեղ վարքը եւ բարքերը, սովորութիւնները բոլորովին տարբեր են ու խորթ, մասնաւորաբար մեզ նման տարեցների համար: Մեր սրտի փափաքն է որ նոր սերունդը կարողանայ որոշ չափով քայլ պահել մեզ հետ, եւ միշտ ի մտի ունենալ որ մենք սերունդ ենք Հայկից, Արամից ու Վարդան Մամիկոնեանից: Անցեալը անտեսելով եւ մոռանալով, մենք եւս կը մոռացուենք ու պատմութեան գիրկը կ'անցնենք չաւիտեան:

ՉՍԵՌԵՆ ՄՆԱՅԱԾ ՕՐ ՄԸ

ՀԱՅԿ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Երեքշաբթի, Ապրիլ 29ին, Մոնթրէալի մէջ օրն ի բուն ձիւնեց, անդադար, առատ, կարծես ձմեռը վերադարձած ըլլար, կամ ուռման թիկօրէն մտածելով, արդեօք Ապրիլ 24-ի այս օրերուն, բնութիւնն ալ մեզի կը ցաւակցէր մեր անմոռանալի ցաւին՝ Յեղասպանութեան զոհ գացած մեր մէկ ու կէս միլիոն նահատակներուն համար, որոնց ժառանգորդները ցիրուցան կ'ապրին երկրագունդի բոլոր անկիւններուն մէջ: Ինչու՞նչինգ տարիներ անցած են այդ սեւ թուականէն ի վեր, աշխարհի բոլոր անկիւններուն մէջ մարդկութիւնը տեսած է այդ Մեծ Ոճիրէն ողջ մնացողները, հարցուցած է անոնց ինքնութեան մասին, ոմանք տեղեկակ եղած են այդ մեծ ողբերգութեան, կարեկցած են անոր զոհներուն, օգնած են անոնց, երբեմն «Սթարվինկ Արմինիւն» կոչելով զանոնք, ցեղասպանութեան ժամանակակից օտարագրի վիճակներուն մէջ գտնուած են դեսպաններ եւ որբախնամ պաշտօնատարներ, որոնք իրենց վկայութիւնները փոխանցած են իրենց պետութիւններուն, եւ որոնց արիւններուն մէջ կը մնան այս փաստաթուղթերը՝ առանց ոճրագործէն հաշիւ պահանջելու, առանց դատաստանի ու դատապարտութեան, անուղղակիօրէն քաջալերելով Յեղասպանութեան շարունակումը: Երեսնեակ որ պետութիւններ միջազգային կազմակերպութիւններ ու մարդկային իրաւունքներու պաշտպան մարմիններ ճանչցած են կատարուած Մեծ Ոճիրը, որ օրին Յեղասպանութիւնն է կոչուած, որովհետեւ այդ բառը դեռ չէր ստեղծուած եւ հասած ենք 95 տարի յետոյ այս օրերուն: Հերթը հիմա հասած է Մ. Նահանգներուն եւ կառք հոն ալ կանգ առած է՝ վարանոտ նախագահ Օպամայի փոփոխամտութեան պատճառով: Իրեն յատուկ հոե-

տորական ոճով ան յայտարար էր Յեղասպանութեան պատմական իրականութիւնն մը ըլլալը, որուն կազմակերպիչը, միշտ ըստ նոյն Օպամային, անպատիժ մնացած մուրք պետութիւնն է: Իր գործունէութեան ոճը եւ ընկերային ու քաղաքական մարգերու մէջ իր հետապնդած նպատակները բնութագրելով՝ Change (փոփոխութիւն) պոռագած, բայց ցարդ ոչ մէկ եւ ոչ ալ միւսը տեսանք: Օպամա կը մտածէ թէ Յեղասպանութիւնը ճանչնալը բարդ եւ վտանգաւոր հետեւանքներու կրնայ տեղի տալ, ինչպէս, օրինակ՝ Թուրքիոյ բարեկամութենէն զրկուելը, ատոր իբր հետեւանք Մ. Նահանգներու դէպի Իրաք եւ Աֆղանիստան հասցուելիք ռազմական օժանդակութեան խափանումը եւ այլ նկատառումներ, որոնք զինք կը մղեն անտեսելու Յեղասպանութեան մասին իր նախկին դիրքորոշումը: Յեղասպանութեան 95-ամեակին առթիւ ալ նոյն բեմադրութեան ականատեսը եղանք եւ այս բեմադրութիւնը դեռ պիտի շարունակուի... չեմ գիտեր, ես մարգարէ չեմ որ գուշակել փորձեմ թէ որքան ատեն, բայց վատահաբար այնքան ատեն որ հաշուենկատ եւ անպարկեշտ դերակատարներ կը կառավարեն աշխարհը եւ այնքան ատեն որ հայ ժողովուրդը չկարենայ ինքզինք պարտադրել: Այլապէս, արտայայտուած բոլոր կարեկցանքներն ու համակրութիւնները պայթելու դատապարտուած պղպշակներ պիտի ըլլան, իրենց ետին թողելով չոր եւ անլոյծ իրականութիւնը, որ «եթէ եղունգ ունիս գլուխդ քերէ» առածին իմաստը չհասկնանք: Հինգ տարի յետոյ հարիւրամեակն է Մեծ Ոճիրին, որուն պատճառած անմոռանալի ցաւին հետ մեզ կը յուսադրէ նաեւ արդարութեան դատաստանին յապաղած բայց անխուսափելի գործադրութեան մասին:

ԹՐԲԱԿԱՆ ՎԱԻԵՐԱԳՐԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Շարունակուած էջ 6-էն
նայով օգտագործուած սկզբնաղբիւրներին, հետեւեալ զնահատական է տուել վերոյիշեալ մեր գրքի մասին: Բերում ենք այն ամբողջութեամբ: «ԺԶ-ԺԺ. դր. օսմանեան կայսրութեան տիրապետութեան ներքոյ գտնուող տարածքներում եւ յատկապէս Կ' Պոլսում բնակուող հայերի իրաւական, տնտեսական ու մշակութային կեանքն ուսումնասիրելու համար աղբիւրագիտական լուրջ արժէք ունի Ա. Փափազանի «Թուրքական վաւերագրերը Հայաստանի եւ հայերի մասին (16-19-րդ դարեր)» ժողովածուն՝ հեղինակի պատմաբանական հմտալի ուսումնասիրութեան հետ: Գիտական հիմնաւորուած եւ յստակ տարբաժանումներով հեղինակն օսմաներէնից հայերէն է ներկայացրել կանոնամենք, բերաթիւեր, կարգադրութիւններ, Կ' Պոլսի հայ համայնքի եւ պատրիարքի վերաբերեալ հրամանագրեր եւ այլն: Հարկ է առանձնացնել Ա. Փափազանի թարգմանած վաւերագրերի մեծ թաղմագանութիւնը, որի շնորհիւ անգնահատելի տեղեկութիւններ են տրուում

պոլսահայոց կեանքի ամենատարբեր կողմերի, այդ թւում՝ օսմանեան միջավայրում նրանց բազմաթիւ կապերի ու յարաբերութիւնների մասին՝ սկսած Կ. Պոլսի խաս հողերում բնակուող հողագործների հարկային եւ իրաւական շրջանակների ցուցադրումից մինչեւ ոչ մահմետականների տարադի, Կ. Պոլսի գինեւորների, մանկահաւաքների եւ այլնի վերաբերեալ աղբիւրները: Հեղինակը հանդէ է եկել հետազօտական բնոյթի իր առաջաբանով եւ պատշաճ ծանօթագրութիւններով, որոնք ընդլայնում են հայ աղբիւրագիտութեան, ինչպէս եւ թրքագիտութեան ասանանները: Ա. Փափազանի այս աշխատութիւնը առանձնապատուկ եւ ընդարձակ տեղ ունի սոյն գրքի աղբիւրագիտական ամբողջ հենքի մէջ»: (Տե՛ս նշուած աշխատութիւնը էջ 12): Մեր շնորհակալութիւնը յայտնելով փրոֆ. Ալբերտ Խառատեանի տուած անաչառ զնահատանքին, մատնանշելու ենք, որ մեր այս աշխատութիւնը իր ժամանակին շատ շուտ սպառուեց: Այնպէս որ դրա վերահրատարակութիւնը այս օրերին խիստ կարեւոր է եւ ազգօգուտ:

ՄԱՐԴՆ ԱՅՍ ԵՐԿՐԻ... ՍԵՐԳԷՅ ՇԱՐՆՈՒԲԱՐԵԱՆ

Օ մարդ արարած, ինչո՞ւ ես ծնուած, Եթէ կեանքդ ապրած կեանքից բեզարած, Կեանքի հոգսերից ուժասպառ եղած, Չիմանաս մի՞նչ մահ՝ ինչո՞ւ ես եկած Շատ հնուց ստեղծուած Աշխարհն առեղծուած:

Գուցէ ի գո՞ւր է այսքան խորանալ Կեանքի, Էութեան, առաքինութեան, Եման հարցերի խոր իմացութեան Ու դեռ աւելի՝ մարդու գոյութեան, Այլ պէտք է մայել-բայց եւ իրական Երեւոյթներին, Կեանքին բնական Որպէս բանական, Այնպէս ինչպէս կան... Որ ապրելը լինի Յեշտ, սովորական, Պարզապէս հանգիստ՝ Լոկ մարդու մման:

ԴՌՆԲԱՅ ԴԻՄԱՎՈՐԵՆՔ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

- Ձեր քարտեզային կամ հրոսպան ՊԱՏԿԱՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՒ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ ՁԻ ՀԱՐՑԱԴՐՈՒ
- ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՀԱՐՑԵՐԻՆ ՁԵՐ ՊԱՏԱՍՈՒԱՆՆԵՐԻ ԳԱՐՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԱՆՆԱՎՈՐՎՈՒՄ Է:

Եթե արդեն հետ եք ուղարկել մարդահամարի լրացրած թերթիկը, սակայն ինչ-ինչ պատճառով այն մեզ չի հասել, ապա Ձեր դուռը կարող է թակել մարդահամարին աջակցող մեր աշխատակիցը: Բացենք մեր դռները ապագան բարելավող մարդահամարին: Թերթիկը լրացնելուն և հարցերին վերաբերող մանրամասներին կարող եք ծանոթանալ՝ այցելելով 2010census.gov

United States
**Census
2010**

ԱՄՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ 2010

ԱՆՆ ՄԵՐ ԶԵՆՈՒՄ Է

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՎ 2010 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ՝ ԶԵՆՈՎՈՐԵՆՔ ՄԵՐ՝ ԿՅԱՆՔԻ ՑԱՆՎԱՆԻ ՈՐԱԿԱՆ